24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1941
АПРЕЛЬ
16
ЮНКУН
89 (5804) №

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Ялти интеллигенцин чыслă ĕçĕ

ВКП(б) XVIII конференцийĕ парти организацисен промышленность тата транспорт тĕлĕшĕнчи задачисем çинчен, çавăн пекех хуçалăхăн 1940 çулти итогĕсем тата 1941 çулта ССР Союзĕн халăх хуçалăхне аталантармалли план çинчен йышăннă решенисем пирĕн тăван çĕршыва çĕнтерӳллĕн малалла каймалла пулăшакан решенисем пулса тăраççĕ. Конференци решенийĕсем — парти организацийĕсемшĕн, партири тата партире мар мĕнпур большевиксемшĕн, совет çĕршывĕнчи мĕнпур ĕçсыннисемшĕн ĕç программи. Парти организацисен задачи — конференци решенийĕсене мĕнпур ĕçсыннисене ăнлантарса парасси тата çак решенисене пурнăçа кĕртес ĕçе кулленкунах ертсе пырасси пулать.

Вырăнсенчи парторганизацисем пурте ВКП(б) XVIII конференцийĕн решенийĕсене пухусенче сӳтсе-яврĕç. Конференци решенийĕсене тĕплĕн ăнлантарса пама чылай çĕрте лекцисемпе докладсем тата калаçусем ирттереççĕ. Вĕсене пурнăçа кĕртсе пынипе ĕçре паллă çитĕнӳсем тунă парторганизацисене йышлăн илсе кăтартма пулать. Ку вăл партин XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене Совет Союзĕнчи ĕçсыннисен пĕтĕм массисем хавассăн йышăннине тата вĕсене пурнăçа кĕртессишĕн хăватлăн ĕçлеме хатĕр тăнине кăтартса парать.

Анчах партин XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене ăнлантарас ĕçе ĕнтĕ туса çитернĕ тесе шухăшлани тĕрĕс мар пулнă пулĕччĕ. Ку ĕçе парторганизацисен, комсомол тата профсоюз организацисен малашне те тимлĕн туса пымалла. Уйрăмăнах ялти интеллигенци, ялти политпросвет учрежденисем çак ĕçе анлăн та активлăн хутшăнни кирлĕ. Конференци решенийĕсене кашни рабочине, кашни служащине, çавăн пекех тата кашни колхозника ăнлантарса памалла.

ВКП(б) XVIII конференцийĕ **парти организацийĕсене промышленноçпа транспорт еннелле çавăрăнма,** промышленность тĕлĕшпе те, ялхуçалăх тĕлĕшпе те пĕртанах ĕçлесе пыма хушрĕ. ССР Союзĕн промышленноçĕ кăçалхи çул пĕтĕм продукци туса кăларассине 162 миллиард тенке çитермелле, 1940 çулти шайпа танлаштарсан, 17—18 процент ӳстермелле, — çакна пурнăçа кĕртме кашни предприяти плана тултарни тата ирттерсе тултарни кирлĕ. Çавăн пекех конференци: тĕштырă культурисен пĕтĕм продукцине 8 процент чухлĕ нумайлатмалла, тесе йышăннине пурнăçа кĕртме те кашни колхоз тырпул тухăçне ӳстерес плана тултарни тата ирттерсе тултарни кирлĕ. Çав вăхăтрах колхозсенче ытти мĕнпур ялхуçалăх культурисен тухăçлăхĕ, выльăх-чĕрлĕхсен продуктивлăхĕ тĕлĕшпе те плансене тултармалла тата ирттерсе тултармалла. Çапла ĕнтĕ партин XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене пурнăçа кĕртессишĕн кашни предприятире, кашни учрежденире тата кашни колхозрах хĕрӳллĕ ĕç пымалла.

Мĕн кирлĕ-ха кашни предприяти тата кашни колхоз плансене ирттерсе тултарса пымашкăн? Çакна валли кашни рабочи тата кашни колхозник партипе правительство йышăннă решенисене тĕплĕн ăнланса илни, социализмла ăмăртса ĕçлени, ĕç нормисене ытлашшипех тултарса пыни кирлĕ. Кашни харпăрхăй вырăнĕнче вăя хурса, хавасланса ĕçленипе эпир хамăрăн халăх хуçалăхне малалла ӳстермелли плана ытлашшипех тултарăпăр.

Политпросвет учрежденисем ĕçсыннисем хушшинче активлă ĕçлесе пымалла, терĕмĕр. Ку тĕлĕшпе пирĕн ĕнтĕ лайăх примерсем пур. Сăмахран, Александровскинчи (Етĕрне районĕ) вулав çуртнех илер. Нумай пулмасть иртнĕ вăхăтра çак вулав çурчĕ япăх ĕçленĕ. Тимсĕр избача ĕçрен хăтарнă тата Лазарев юлташа избач пулса ĕçлеме уйăрса лартнă хыççăн кунта ĕç чылай лайăхланнă. «Вулав çурт алăкĕ патне çитсенех: «Юлташ, урусене тасатса кĕр!», тесе çырнине куратăн. Урасене тасатса кĕни вырăнлă, вулав çурчĕн урайĕсем таса та шурă», тесе çырать пирĕн корреспондент. Çак вулав çурчĕн библиотекинчен колхозниксем кĕнекесем илсе вулаççĕ. Вулав çуртĕнчех справкăсем паракан сĕтел ĕçлет, унта учительсем, ветеринари фельдшерĕ, зоотехниксем черетпе дежурнăй пулаççĕ, вĕсем тĕрлĕрен ыйтусем çине ответсем параççĕ. Вулав çурчĕ партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене колхозниксене ăнлантарса парас тĕлĕшпе тăрăшса ĕçлет.

Политпросвет учрежденисен — вулав çурчĕсен, колхоз клубĕсен, библиотекăсен — пурин те çавăн пек ĕçлемелле те. Вĕсен ĕçне интеллигенци анлăн хутшăнни кирлĕ. Федякино ялĕнчи интеллигенци чĕнсе каланине сӳтсе-явнă чухне пирĕн республикăра та кашни ялтах интеллигенци хăй çине конкретлă обязательствăсем илнĕччĕ. Çав обязательствăсем çинчен манмалла мар, вĕсене çине тăрсах пурнăçа кĕртсе пымалла.

Партин XVIII конференцийĕнче тунă докладра Маленков юлташ промышленноçпа транспорт ĕçĕнчи çитменлĕхсене уçса палăртрĕ, вĕсен ĕçĕсене лайăхлатса ямалли майсене кăтартса пачĕ. Анчах тĕплĕнрех шухăшласа пăхсассăн, Маленков юлташ каланисенчен, парти конференцийĕ унăн докладĕ тăрăх йышăннă решенисенчен кашни колхозрах вывод тума кирли курăнса тăрать.

Илер, сăмахран, тасалăхпа йĕркелĕх ыйтăвнех. «Предприятисемпе чугун çулсем çинче тасалăх тата элементарлă йĕркелĕх туса хурас пулать...», тесе каларĕ Маленков юлташ. Мĕншĕн тесен: «Тасамарлăх вăл—пурпĕрех йĕркесĕрлĕхе, дисциплина çирĕп маррине, заводра йĕркесем юхăнассине çуратать тата вĕсен çăлкуçĕ пулса тăрать.

Нумай предприятисенче пуçпулса тăракан культурăсăрлăх, тĕрлĕ ăпăр-тапăрпа тултарса лартни рабочисен, мастерсен, инженерсен ĕçне организацилеме кансĕрлет, вĕсене ĕç вăхăчĕпе тухăçлă усă курма чăрмантарать. Çаксем пурте вара предприятин производствăллă мощноçне чакарасси, продукци сахалтарах туса кăларасси тата унăн пахалăхне чакарасси патне илсе пыраççĕ».

Колхозсенче те тасамарлăх пысăк сиен кӳрет. Çавна асра тытса, колхоз канцелярисенче, пурăнакан кил-çуртсенче, килкартисенче, лаша витисенче, фермăсен витисенче, машина сарайĕсенче, тырă склачĕсенче—пур çĕрте те тасалăхпа йĕркелĕх туса хурас пулать.

ВКП(б) XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене тĕплĕн ăнланса тĕрĕс вывод тунă çĕрте эпир маларах каланă пек ĕçлесе пыраççĕ те. Акă, Карачурари (Калинински район) агитколлектив руководителĕ М. Муравьев юлташ пирĕн редакцине çапла çырса пĕлтерчĕ:

«Агитатор ĕçĕ—чыслă ĕç. Пирĕн агитаторсем хăйсен пĕлӳне ӳстерсех пыраççĕ. Илер агитатор пулса ĕçлекен А. Якимов юлташа. Вăл ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференци материалĕсене хăй тĕплĕн вуласа вĕренчĕ, унтан колхозниксене вуласа пачĕ тата вырăнти фактсене илсе каласа пачĕ.

Вăл агитаци ĕçне колхоз производствипе çыхăнтарса туса пырать. Сăмахран, «Ударник» колхозри конюхсем лашасене тасатмасăрах пурăннă пулнă. А. Якимов юлташ конюхсем патне кайса, вĕсене Маленков юлташăн докладне вуласа пачĕ. Çакăн хыççăн конюхсем лашасене лайăхрах пăхма тытăнчĕç.

Çавăн пекех агитатор Н. Артамонова юлташ «Правда» колхозăн ферминче ĕçлекенсем патĕнче час-часах пулать. Вăл фермăра ĕçлекенсем хушшинче Маленковпа Вознесенский юлташсен доклачĕсене ăнлантарса панă хыççăн, фермăра тасалăхпа йĕркелĕх туса хучĕç. Фермăри выльăхсене лайăхрах пăхма тытăнчĕç.

«Правда» колхозăн пĕрремĕш бригадин ялхуçалăх машинисем халиччен юр айĕнчех ларнă. Конференци решенийĕсене колхозниксен пухăвĕнче сӳтсе-явнă хыççăн, тепĕр куннех бригадир М. Тимофеев юлташ юр айĕнче ларнă урапана, молотилкăна тата сӳресене пуçтарса хуртарчĕ».

Акă мĕнле ăнлантарса памалла колхозниксене конференци решенийĕсем çинчен! Агитаци производствăра ĕçе лайăхлатма, çитĕнӳсем туса пыма пулăшать. Çавăнпа та интеллигенци, политпросвет учрежденисен ĕçне хутшăнса, агитколлективсенче тăрса, ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕн решенийĕсене кашни колхозника ăнлантарса пани пит те пархатарлă ĕç пулса тăрать.

Анчах, шел пулин те, хăшпĕр çĕрте политпросвет учрежденисем çаплах япăх ĕçлеççĕ-ха. Сăмахран, Кăшаркассинчи (Çĕрпӳ районĕ) вулав çурчĕ халăх хушшинче нимĕнле ĕçсем те туса пымасть. Ку ялта интеллигенци сахал мар, пуçламĕш парторганизаци те, комсомол организаци те пур. Çапах та вĕсем халăх хушшинчи политикăллă-массăллă ĕçе тивĕçлипе сарса яман. Çавнашкалах Кушникăвăри (Сĕнтĕрвăрри районĕ) вулав çурчĕ те ялти политикăллă-массăллă ĕçсен центрĕ пулса тăман-ха. Кунти ялсовечĕн исполкомĕ темшĕн вулав çурчĕн ĕçĕсене чĕртсе ярасси çинчен шухăшламасть. Кун пек сӳрĕклĕхе пĕтерме, политпросвет учрежденисен ĕçĕсене лайăхлатса яма тахçанах вăхăт!

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ партин организацийĕсене рабочи класс хушшинче, колхозлă хресченсем тата интеллигенци хушшинче социализмлă ăмăртăва татах та ытларах сарса яма, 1941 çулта халăх хуçалăхĕн планне тултарассине тата ирттерсе тултарассине пурнăçа кĕртмелле тума чĕнчĕ. Конференци решенийĕсене пурнăçа кĕртессишĕн пĕтĕм вăя хурса ĕçлер!

Маяковский пурнăçĕпе творчествине кăтартакан выставка

Владимир Маяковский вилнĕренпе апрелĕн 14-мĕшĕнче вуниĕр çул тулать. Çак кун тĕлне Мускавра Пĕтĕм Союзри яланлăх выставкăна—поэтăн пурнăçĕпе творчествине кăтартса паракан выставкăна туса пĕтереççĕ. РСФСР Совнаркомĕ выставка валли панă кивĕ особняка тĕпренех реконструкцилеççĕ. Унти 8 зала художниксен, архитекторсен тата скульпторсен бригади илемлетнĕ. Выставкăра Маяковскин ССР Союзĕнчи нумай халăхсен чĕлхисем çине куçарса кăларнă кĕнекисене пухнă. Выставкăра сайра тĕлпулакан изданисем, Маяковский хăйĕн произведенийĕсене çырнă чух мĕнле ĕçленине, унăн театрти тата хаçатри ĕçне, вăл çĕршыв тăрăх тата ютçĕршывсене кайса çӳренине кăтартса паракан материалсемпе алçырăвĕсем пулаççĕ.

Чăваш АССР 1-мĕш созыври Верховный Совечĕн V Сессийĕ

Чăваш АССР Верховный Совечĕн V Сессийĕн 1941 çулти апрелĕн 15-мĕшĕнчи ларăвĕсем çинчен

ИНФОРМАЦИЛЛĔ ПĔЛТЕРӲ

Ĕнер, апрелĕн 15-мĕшĕнче, ирхине 10 сехетре, Советсен Çуртĕн залĕнче Чăваш АССР 1-мĕш созыври Верховный Совечĕн V Сессийĕн иккĕмĕш ларăвĕ уçăлчĕ.

Председатель пулса ертсе пыраканĕ—Чăваш АССР Верховный Совечĕн Председателĕ депутат **Н. П. Павлов.**

Чăваш АССР 1941 çулти бюджечĕ тата 1940 çулти бюджета пурнăçа кĕртни çинчен тунă доклад тăрăх пренисем пычĕç.

Пренире депутат **Д. А. Андреев** (Аслă Арапуç суйлав округĕ), депутат **И. А. Александров** (Енкасси суйлав округĕ), Шупашкар хула совет исполкомĕн председателĕ **И. И. Золотников** юлташ, депутат Е. И. Одинцов (Тогаево суйлав округĕ), ĕçсынни депутачĕсен Улатăр райсовет исполкомĕн председателĕ **В. А. Вислобоков** юлташ, Вырăнти промышленность Халăх Комиссарĕ **П. В. Васильков** юлташ, депутат **Е. Д. Дмитриева** (Мăн Супар суйлав округĕ), ĕçсынни депутачĕсен Сĕнтĕрвăрри райсовет исполкомĕн председателĕ **Н. А. Львов** юлташ, депутат **П. И. Новикова** (Ряпински суйлав округĕ), ĕçсынни депутачĕсен Çĕмĕрле райсовет исполкомĕн председателĕ **С. П. Носков** юлташ, депутат **В. И. Журавлева** (Баишево суйлав округĕ), Апат-çимĕç промышленность Халăх Комиссарĕ **Г. М. Крючков** юлташ, депутат **Н. С. Бодров** (Йĕпреç суйлав округĕ), депутат **А. С. Толстов** (Штанаш суйлав округĕ), ĕçсынни депутачĕсен Куславкка райсовет исполкомĕн председателĕ **А. Н. Салмин** юлташ, депутат **А. К. Лебедева** (Турдаково суйлав округĕ), Чăваш АССР Совнаркомĕ çумĕнчи искусство ĕçĕсен Управленийĕн начальникĕ **В. Т. Ржанов** юлташ тухса сăмах каларĕç.

Çакăнпа Чăваш АССР Верховный Совечĕн V Сессийĕн иккĕмĕш ларăвĕ хупăнать.

☆ ☆ ☆

Ĕнер, апрелĕн 15-мĕшĕнче, каçхине 6 сехетре, Советсен Çуртĕн залĕнче Чăваш АССР 1-мĕш созыври Верховный Совечĕн V Сессийĕн виççĕмĕш ларăвĕ пулчĕ.

Председатель пулса ертсе пыраканĕ—Чăваш АССР Верховный Совечĕн Председателĕ депутат **Н. П. Павлов.**

Чăваш АССР 1941 çулти бюджечĕ тата 1940 çулти бюджета пурнăçа кĕртни çинчен тунă доклад тăрăх пренисем малалла пычĕç.

Пренире СССР Верховный Совечĕн депутачĕ **О. Т. Харитонова** (Комсомольски райсовет исполкомĕн председателĕ), депутат **Е. Б. Виноградова** (Нурăс суйлав округĕ, Калинински район), **Н. С. Соколов** юлташ (Чăваш АССР Сывлăха сыхлав Халăх Комиссарĕ), депутат **П. А. Григорьева** (Шуркасси суйлав округĕ, Шăхасан районĕ), депутат **А. В. Сомов** (Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕн председателĕ), СССР Верховный Совечĕн депутачĕ **И. В. Новиков** (Чăваш АССР Коммуналлă хуçалăх Халăх Комиссарĕ), **С. И. Полянин** юлташ (Канаш райсовет исполкомĕн председателĕ) тата **Н. Г. Малов** юлташ (Чăваш АССР Çĕрĕç Халăх Комиссарĕ) тухса каларĕç.

Çакăнпа Чăваш АССР Верховный Совечĕн V Сессийĕн 1941 çулти апрелĕн 15-мĕшĕнчи каçхи ларăвĕ хупăнчĕ.

Японин Ютçĕршыв Ĕçĕсен Министрĕ г. Иосуке Мацуока СССР Совнаркомĕн Председателĕ тата Ютçĕршыв Ĕçĕсен Халăх Комиссарĕ В. М. Молотов юлташ патне янă телеграмма

Унăн Превосходительствине господин Молотова

МУСКАВ, КРЕМЛЬ

Паян алă пусса çирĕплетнĕ Пактпа эпир хамăрăн нацисене туслăхăн çĕнĕ çулĕ çине калартăмăр. Пирĕн хушăри отношенисене лайăхлатса ярас ĕçре çак документ маяк вырăнне пуласса эпĕ шанса, ĕненсе тăратăп тата Пакта хăвăрт тăвассине пурнăçа кĕртес ĕçе Эсир пĕлсе хутшăннăшăн эпĕ Сирĕн Превосходительствăна питех те тав тăватăп.

Сирĕн правительство мана юратса йышăннăшăн Сире хĕрӳллĕн тав тума мана ирĕк парăр. Сирĕн аслă çĕршыва вăхăтлăха пулни çинчен эпĕ хампа пĕрле лайăх та кăмăллă асанлӳсем çеç илсе каятăп.

Эпĕ Сирĕн Превосходительствăна сывлăхпа телей сунатăп.

Ярославль, 1941 ç. апрелĕн 13-мĕш.

ИОСУКЕ МАЦУОКА.

СССР Совнаркомĕн Председателĕ тата Ютçĕршыв Ĕçĕсен Халăх Комиссарĕ В. М. Молотов юлташ Японин Ютçĕршыв Ĕçĕсен Министрĕ г. Иосуке Мацуока патне янă телеграмма

СВЕРДЛОВСК ХУЛИ

Японин Ютçĕршыв Ĕçĕсен Министрне господин Иосуке Мацуокăна

Совет Союзĕпе Япони хушшинче нейтралитет çинчен тунă Пакта алă пусса çирĕплетнĕ май Эсир ăшă туйăмсемпе ырă суннăшăн Сире, господин Министр, чĕререн тав тăватăп, çав Пакта хăвăрт тăвасси Эсир активлăн тата тухăçлăн хутшăнса ĕçленипе пулчĕ.

Çав Пакт ССР Союзĕпе Япони хушшинче çĕнĕ, туслă отношенисене аталантармалли маяк вырăнĕнче пулассине тата мирлĕ пурнăçăн интересĕсене усă кӳрессине çирĕппĕн шанса тăратăп.

Сире, господин министр, сывлăх тата хăвăрăн ĕçре çитĕнӳсем туса пыма сунатăп.

Мускав, 1941 ç.
апрелĕн 14-мĕш.

В. МОЛОТОВ.

Пуçламĕш парторганизаци секретарĕсен канашлăвĕ

Апрелĕн 14-мĕшĕнче Шупашкар хулинчи пуçламĕш парторганизаци секретарĕсен канашлăвĕ пулса иртрĕ. Канашлу пуçламĕш парторганизацисен оргăнĕсен отчетпа суйлав пухăвĕсен малашнехи виçĕ кунхи итогĕсем çинчен ВКП(б) горкомĕн оргинструкторски отдел заведующийĕ Б. Винокуров юлташ каласа пачĕ.

Нумай пуçламĕш парторганизацисем отчетпа суйлав пухăвĕсене ирттерме тĕплĕн хатĕрленнĕ. Ку вăл отчетпа суйлав пухăвĕсем пысăк активлăхпа иртнинчен лайăх курăнать. Апрелĕн 14-мĕшчен 11 пуçламĕш парторганизацинче отчетпа суйлав пухăвĕсем пулса иртнĕ. Çак шутран 11 организацин ĕçне те çителĕклĕ, тесе хакланă. Çав 11 организацире парти членĕсемпе кандидачĕсем 120 çын шутланаççĕ пулсан, 112 çын пухура пулнă, 83 çын пренисенче тухса каланă.

Анчах та хăшпĕр пуçламĕш парторганизацисенче отчетпа суйлав пухăвĕсене ирттерес ĕçре çитменлĕхсем те пур. ЧАССР халăх-хуçалăх учечĕн Управленинчи, ача çуратмалли çуртри пуçламĕш парторганизацисенче отчетпа суйлав пухăвĕсенче критикăпа самокритика çителĕксĕр пулнă. Хăшпĕр организацисенче пухусем кая юлса уçăлнă.

Канашлу отчетпа суйлав пухăвĕсен малтанхи кунĕсенче пулнă çитменлĕхсене пĕтермелли майсене палăртрĕ.

* * *

Канашлу Майăн 1-мĕшне уявласа ирттерме хатĕрленес ыйтăва та сӳтсе-яврĕ. Халĕ ку ĕç чылай предприятисемпе учрежденисенче çителĕксĕр пырать. Майăн 1-мĕш умĕнхи ăмăртăва сарса пырас тĕлĕшпе парторганизацисем çителĕксĕр ĕçлеççĕ. Хулана, урамсене, килкартисене, общежитисене тасатас ĕçе те кирлĕ пек организацилемен. Çаксене шута илсе канашлу Майăн 1-мĕшне хатĕрленес ыйту тавра массăллă тата организациллĕ ĕçсене вăйлатма пулчĕ.

Мрамортан тунă художествăллă картинăсем

Кăвак пĕлĕт фонĕ çинче улмуççин кăпăшка турачĕсем, сĕткенлĕ панулмисем, симĕс куракăсем. Çакă вăл — виççĕмĕш черетпе тăвакан метро станцийĕсене илемлетме пысăк ăсталăхпа тунă картина-медальонсенчен пĕри. Картинăна тĕрлĕ тĕслĕ мраморăн сӳхе пластинкисенчен — 200 пластинкăран — пухса тунă.

Пирĕн çĕршывра мозаикăллă картинăсем тăвас ĕçре мраморпа пирвайхи хут усă кураççĕ. Халиччен мозаика пухас ĕçре сăрланă кантăк-смальта татăкĕсенчен пухнă. «Маяковская» станцинчи картинăсене çавăн пек кантăкран тунă.

Совет Союзĕпе Япони хушшинче нейтралитет çинчен тунă пакт пирки ютçĕршывсенчи хаçатсем мĕн çыраççĕ

ЯПОНИЯ

ТОКИО, апрелĕн 14-мĕш. (ТАСС). Паян Япониri пур хаçатсем те пакт туни çинчен калакан пĕлтерӳсемпе статьясене пĕрремĕш страницăсенче пысăк заголовоксемпе пичетлесе кăларнă. Совет Союзĕпе Япони хушшинче нейтралитет çинчен тунă пакта Японири хаçатсем ырласа саламлаççĕ.

Япони правительствинчи çынсен шухăшĕсене палăртса тăракан «Асахи» хаçат çапла çырать: «Мускавра Совет Союзĕпе Япони хушшинче нейтралитет çинчен пакт тунă. Çак пакт çинчен акă мĕн калама пулать: вăл икĕ çĕршыв хушшинчи дипломатиллĕ отношенисенче пĕр саманана пĕлтерекен документ пулса тăрать». Инçет-Хĕвелтухăçĕнчи миршĕн пыракан кĕрешӳре пакт мĕнле вырăн йышăнса тăнине паллă туса, хаçат çапла çырать: «çак пакт вăл вăрçă кăларма хĕтĕртекенсене хирĕç пама май килнĕ ответсенчен чи аслă ответ пулса тăрать; çав вăрçа хĕтĕртекенсем Японипе Совет Союзĕ хушшинче пулма пултарнă конфликтран хăйсемшĕн нумай усă кĕтнĕ».

«Ници-Ници» хаçат çак факта уйрăммах пысăк вырăна хурать: Японипе Совет Союзĕ, пакт туса, пĕтĕм тĕнчере хаяр вăрçă пынă вăхăтра туслă отношенисем тытса тăрасси çинчен пĕрне-пĕри обязательство пачĕç. Японипе Совет Союзĕ хушшинчи пакт, тесе çыраççĕ хаçатсем, икĕ çĕршывĕшĕн те усăллă экономикăллă туслăх туса хума çул уçса парать. «Хальхи вăхăтра Японипе Совет Союзĕ пĕр-пĕрипе çывăхланни, — тесе çырать хаçат, — икĕ çĕршыври халăхсен интересĕсене те палăртса тăрать».

«Иомиури» хаçат çапла кăтартса парать: нейтралитет çинчен пакт тунипе Японипе Совет Союзĕ «икĕ çĕршыв хушшинчи туслăха йĕркелесе ярас тĕлĕшпе малалла пĕр утăм турĕç».

Тĕнчери вăрçă чи хĕрӳллĕн сарăлса кайнă вăхăтра Совет Союзĕпе Япони хушшинче пакт туни, тесе çырать «Мияко» хаçат, пур енчен пăхсан та калама çук пысăк вырăн йышăнса тăрать. «Икĕ çĕршывĕ те, — тет хаçат,— пĕр-пĕрипе ытларах çывăхланас тĕлĕшпе малалла пĕр утăм турĕç». Каçхине тухнă хаçатсем те пакт туни çинчен нумай çыраççĕ.

ИТАЛИЯ

РИМ, апрелĕн 14-мĕш. (ТАСС). Стефани агентстви Совет Союзĕпе Япони хушшинче тунă договор текстне пĕтĕмĕшпех панă. Çакăнпа пĕр вăхăтрах агентство хăйĕн дипломатиллĕ обозревателĕ пакт çинчен çырнă статьяна парать. Çак пакт, тет обозреватель, «йĕркелĕхпе мирăн çĕнĕ инструменчĕ» пулса тăрать.

Пактпа деклараци содержанийĕсене тĕплĕн пăхса тухса, агентство çакăн пек вывод тăвать: «Амур çинчи чикĕ конфликтсен çăлкуçĕ пулма пăрахать».

ФРАНЦИЯ

ВИШИ, апрелĕн 14-мĕш. (ТАСС). Японипе Совет Союзĕ хушшинче нейтралитет çинчен тунă пакт текстне паян тухнă пур хаçатсем те курăнмалла вырăнта пичетлесе кăларнă.

ГЕРМАНИЯ

БЕРЛИН, апрелĕн 14-мĕш. (ТАСС). Совет Союзĕпе Япони хушшинче нейтралитет çинчен тунă пактăн, çавăн пекех Молотов юлташ тата Мацуокăпа Татекава господинсем алă пусса çирĕплетнĕ декларацин текстне Германири информаци бюровĕ пĕтĕмĕшпех панă. Пакт тунă пирки Трансоцеан агентстви çапла çырать: «Мускавра Совет Союзĕпе Япони хушшинче тунă пакта Берлин ырласа саламлать».

Германири информаци бюровĕ «Правда» хаçат пакт туни çинчен çырнă умстатьян содержанине панă.

Мăнкун праçникне пула паян хаçатсем тухман. Пакт туни çинчен калакан пĕлтерĕве радио тăрăх панă.

США

НЬЮ-ЙОРК, апрелĕн 14-мĕш. (ТАСС). Юнайтед пресс тата Ассошиэйтед пресс агентствисем Совет Союзĕпе Япони хушшинче нейтралитет çинчен тунă пактăн текстне пĕтĕмĕшпех пичетлесе кăларнă.

Нью-Йоркри хаçатсем пактпа деклараци текстĕсене лайăх курăнмалла вырăнсенче пичетлесе кăларнă.

«Нью-Йорк таймс» хаçат пакт текстне пысăк заголовокпа пичетлесе кăларнă, вăл заголовокра ССР Союзĕпе Япония Монголи Халăх Республикипе Манчжоу-Го территорийĕсен тĕрĕс-тĕкеллĕхне пĕр-пĕри хисеплеме пулнине паллă тăвать. «Нью-Йорк геральд трибюн», «Дейли ньюс», «Дейли миррор» хаçатсем пĕрремĕш страницăсенче пактпа деклараци çинчен нумай çырнă.

КИТАЙ

ЧУНЦИН, апрелĕн 14-мĕш. (ТАСС). Мускавра Совет Союзĕпе Япони хушшинче нейтралитет çинчен тунă пакт çинчен калакан пĕлтерĕве «Дагунбао», «Ишибао», «Чжунянжибао» хаçатсемпе ытти хаçатсем те пичетлесе кăларнă. «Чжунянжибао» хаçатăн дипломатиллĕ обозревателĕ куçуххехи тĕнчери обстановка çинчен çырнă статьяра çапла паллă тăвать: Совет Союзĕн политики çакăнтан тухса тăрать: «ССР Союзĕ вăрçăна малалла сарса ярасшăн мар». Пакта тунă чухне, тет обозреватель, ССР Союзĕн тĕллевĕ мире сыхласси пулнă.

ШВЕЦИЯ

СТОКГОЛЬМ, апрелĕн 14-мĕш. (ТАСС). ССР Союзĕпе Япони хушшинче нейтралитет çинчен тунă пакт çинчен калакан пĕлтерĕве, пактпа деклараци текстĕсене Швецири хаçатсем лайăх курăнмалла вырăнта пысăк заголовоксемпе пичетлесе кăларнă.

Совет Союз дипломатийĕн активлăхне паллă туса, «Афтонбладет» хаçат çапла çырать: «Çĕнĕ пакт Сталинăн чăн-чăн триумфĕ тесе калама пулать».

АНГЛИЯ

ЛОНДОН, апрелĕн 14-мĕш. (ТАСС). «Дейли телеграф энд морнинг пост» хаçат тата Англири паян тухнă ытти хаçатсем те ССР Союзĕпе Япони хушшинче нейтралитет çинчен тунă пактăн пĕтĕм текстне лайăх курăнмалла вырăнта пичетлесе кăларнă.

Совет Союзĕпе Япони хушшинче нейтралитет çинчен тунă пакт пирки Япони премьер-министрĕ г. Коноэ тунă заявлени

ТОКИО, апрелĕн 14-мĕш. (ТАСС). Домей цусин агентстви пĕлтернĕ тăрăх, ССР Союзĕпе Япони хушшинче нейтралитет çинчен пакт тунă пирки Япони премьер-министрĕ принц Фумимаро Коноэ заявлени пичетлесе кăларнă. Заявленире çапла каланă:

Инçет-Хĕвелтухăçĕнче кӳршĕсем пулса тăракан Японипе Совет Союзĕ хăйсен мирлĕ те туслă отношенийĕсене тĕреклĕ никĕс çинче çирĕплетрĕç. Японипе Совет Союзĕ хушшинчи отношенисене тĕпренех йĕркелесе ярас тесе, Япони правительстви пĕр вăхăт хушши Совет правительствипе калаçусем ирттерчĕ. Япони ютçĕршыв ĕçĕсен министрĕ Мацуока халĕ Мускава кайни çав калаçусенче улшăну туса хунă пункт пулса тăчĕ. Калаçусем пынă вăхăтра ĕçсем хăвăрт малалла кайнă, çакăн хыççăн вара, апрелĕн 13-мĕшĕнче, пĕр енчен — ютçĕршыв ĕçĕсен министрĕ Мацуокăпа посол генерал-лейтенант Татекава, тепĕр енчен—Ютçĕршыв Ĕçĕсен Халăх Комиссарĕ Молотов нейтралитет çинчен калакан пакта алă пусса çирĕплетнĕ. Çакăнпа пĕр вăхăтрах икĕ çĕршыв пĕрле алă пусса çирĕплетнĕ декларацине пичетлесе кăларнă. Çак деклараци тăрăх, Япония Монголи Халăх Республики территорийĕн тĕрĕс-тĕкеллĕхне тата никам пырса тĕкĕнмелле мар положенине хисеплеме пулать, Совет Союзĕ Манчжоу-Го территорийĕн тĕрĕс-тĕкеллĕхне тата никам пырса тĕкĕнмелле мар положенине хисеплеме пулать. Çакă вăл Манчжоу-Гопа Совет Союзĕ хушшинчи чикĕре тата Манчжоу-Гопа Монголи Халăх Республики хушшинчи чикĕре мир туса хума пулăшĕ, тесе кĕтме пулать. Эпĕ çакна шанса тăратăп: халĕ тунă пакт Японипе Совет Союзĕ хушшинчи отношенисенче историллĕ вырăн йышăнса тăрĕ, вăл пĕтĕм тĕнчере мир туса хума та чылаях пулăшĕ. Эпĕ çакăн пирки нимĕн те иккĕленместĕп: çак пакт икĕ çĕршыв хушшинчи халиччен татса паман тĕрлĕ ыйтусене хăвăрт тата конкретлăн татса памалли база пулса тăрĕ.

Май уявĕ умĕнхи ăмăрту сарăлсах пырать

ÇĔМĔРЛЕ. (**«Чăваш Коммуни» корр.**). Древкомбинатри 3-мĕш номерлĕ цех коллективĕ 1-мĕш квартал планне 102,6 процент тултарчĕ. Цех XVIII партконференци решенийĕсене пурнăçласа пырать. Малтанхи уйăхсемпе танлаштарсан нормăна тултарайманнисен хисепĕ чакрĕ, продукци пахалăхĕ лайăхланса пырать. Материалсем, чертеж тăвар йĕркеллĕ парса тăнă чух, цех хăйне панă заданине яланах 120—150 процент таран тултарса ĕçлеме пултарать.

Халĕ цехра — производствăллă çĕнĕ сĕкленӳ. Кашни сменăрах рабочисем Май уявне çĕнĕ çĕнтерӳсем тунипе кĕтсе илессишĕн ăмăртăва сарса пыраççĕ. Çак ăмăртура уйрăм стахановецсем куллен паха результатсем кăтартаççĕ. Стахановецсем: Д. Фионов, Шалфеев, Алексеева юлташсем кашнихех нормăсене 150—200 процент тултараççĕ. Апрелĕн 9-мĕшĕнче столяр Д. Фионов юлташ нормăна 450 процент тултарса çĕнĕ çитĕнӳ турĕ.

Цех коллективĕ 4-мĕш номерлĕ цеха ăмăртăва чĕнчĕ. Уйăхри плана апрелĕн 27-мĕшне тултарма тата планран ирттерсе 30 пин тенкĕлĕх продукци кăларма пулнă. Обязательствăна пурнăçласа, Май уявĕнчи демонстрацине малти колоннăра пыма право илессишĕн халĕ кашни рабочи пĕр-пĕрипе ăмăртăва тухрĕ.

Чӑваш АССР 1-мӗш созыври Верховный Совечӗн V Сессийӗ

Чӑваш АССР Верховный Совечӗн Бюджет Комиссийӗн Председателӗ депутат К. Д. Медянин тунӑ содоклад

Юлташсем — Верховный Совет депутачӗсем! Халӑх Комиссарӗсен Совечӗ Чӑваш АСС Республикин 1941 ҫулти бюджетне 163.851,1 пин тенкӗ палӑртнӑ, ҫакӑ вӑл 1940 ҫулта чӑннипе пурнӑҫа кӗртнинчен доходсем тӑрӑх — 14.018,4 пин тенкӗ пысӑкрах тата расходсем тӑрӑх—17.709,4 пин тенкӗ пысӑкрах. Ҫак цифрӑсем пирӗн республикӑри халӑх хуҫалӑхӗ ӳснине, ӗҫҫыннисен культурипе материальнӑй пурнӑҫӗ хӑпарса пынине кӑтартса параҫҫӗ.

Бюджетӑн пӗтӗм сумминчен республика бюджечӗ 57.393,8 пин тенкӗ тата районсемпе хуласен бюджечӗсем 106.457,3 пин тенкӗ шутланаҫҫӗ. Кунсӑр пуҫне Совнаркомпа ӗҫҫынни депутачӗсен районсенчи тата хуласенчи Совечӗсен аллинче 1942 ҫулти январӗн 1-мӗш тӗлне Государство банкӗн счечӗсем ҫинче бюджет средствисен юлашкисем 2.563 пин тенкӗ юлаҫҫӗ, вӗсем оборотри наличнӑй сумма пулса тӑраҫҫӗ.

Чӑваш АССР бюджетӗнче доходсен тӗп вырӑнта тӑракан тата ӗҫе татса паракан ҫӑлкуҫӗсем — пӗрлештернӗ социализмлӑ хуҫалӑхран илмелли поступленисем пулса тӑраҫҫӗ, 1941 ҫулта вӗсем 114.981,3 пин тенкӗ шутланаҫҫӗ. Ҫакӑ вӑл бюджетри пӗтӗм доходсен 70,1 проценчӗ пулса тӑрать.

Республика бюджетӗнче республикӑн хӑйӗн дохочӗсем сталинла виҫҫӗ пятилетка ҫулӗсем хушшинче 9 хут ытла ӳснӗ, 1941 ҫулта вӗсем бюджетра 82.366 пин тенкӗ шутланаҫҫӗ. Ялти халӑхран налогсемпе сборсем тӑрӑх пухӑнакан доходсем 1941 ҫулта пысӑк мар вырӑн йышӑнса тӑраҫҫӗ, пурӗ те 29.001 пин тенкӗ е 17,5 процент кӑна шутланаҫҫӗ.

Бюджет Комиссийӗ ҫапла шутлать: Чӑваш АССР Халӑх Комиссарӗсен Совечӗ республика бюджечӗн расхочӗсене мӗнле ӗҫсене ямаллине те тӗрӗс палӑртса хунӑ.

Республикӑри халӑх хуҫалӑхне вӑйлатма 32.509,8 пин тенкӗ уйӑрса пама палӑртнӑ. Ҫак сумма капитальнӑй строительство валли укҫа-тенкӗ парса тӑма, хуҫалӑх организацийӗсен оборот средствисене пополнени пама тата хуласемпе район центрӗсен благоустройстви валли укҫа-тенкӗ тӑратма май парать.

Районри промышленноҫа малалла ӳстерсе вӑйлатса пырас ӗҫ валли бюджет тӑрӑх 3.305,8 пин тенкӗ пама палӑртнӑ. Социаллӑ-культурӑллӑ мероприятисем валли 108.694,7 пин тенкӗ памалла; ҫак суммӑран 77.020,1 пин тенки халӑха вӗрентес ӗҫе каять. 1941—42 вӗренӳ ҫулӗнче Чӑваш АССР бюджечӗ тӑрӑх укҫа-тенкӗ парса тӑракан пуҫламӗш, туллимар вӑтам тата вӑтам шкулсенче, ҫавӑн пекех тата специальнӑй вӑтам шкулсенче 192.659 ҫын вӗренмелле пулать.

Медицина учрежденийӗсене — больницӑсене, трахомран сыватмалли пунктсене тата ытти лечебнӑй учрежденисене, физкультура ӗҫне малалла вӑйлатса ҫирӗплетсе пыма палӑртнӑ.

Бюджет Комиссийӗ Чӑваш АССР Халӑх Комиссарӗсен Совечӗ тӑратнӑ 1941 ҫулти бюджета Бюджет Комиссийӗ ырлать тата Бюджет Комиссийӗн сире салатса панӑ заключенийӗнче илсе кӑтартнӑ тӳрлетӳсемпе пӗрле ҫирӗплетме сӗнӳ тӑратать. Ҫав тӳрлетӳсене РСФСР Верховный Совечӗн IV Сессийӗ кӗртнӗ улшӑнусемпе шута илсе тунӑ.

Бюджет Комиссийӗ кӗртекен тӗп улшӑнусем мӗнле-ха вӗсем?

Халӑхран (рабочисемпе служащисенчен илекен подоходнӑй налог тӑрӑх. Бюджета каякан поступленисене 367 пин тенкӗ чухлӗ ӳстермелле, мӗншӗн тесен, 1941 ҫулта ҫӗнӗ предприятисем ӗҫе кӗреҫҫӗ пулсан та, вырӑнти чӗртавартан стройматериалсем туса кӑларасси нумай ӳсет пулсан та, 1941 ҫулти бюджета палӑртса хатӗрленӗ чухне Наркомфин нимӗнле ӳсӗмсем те палӑртмасть. Рабочисен хисепӗ ӳссе пынӑ май ӗҫукҫи фончӗ те ӳсет.

Ҫавӑн пекех тата, подоходнӑй налог ӳснӗ май, культсбора та 257 пин тенкӗ чухлӗ ӳстерни кирлӗ.

Государство заемӗсенчен шутласа илекен отчисленисене 61 пин тенкӗ чухлӗ ӳстермелле. Ҫапла ӳстерни республикӑри хӑшпӗр районсене — иртнӗ ҫулта заем сарас тӗлӗшпе начар ӗҫленӗ, заем ҫырӑннисен хисепӗпе заем суммисен проценчӗ пӗчӗккӗ пулнӑ районсене тивет.

Автотранспорт тӑрӑх. 1940 ҫулта автотранспорт Управленийӗ начар ӗҫленӗ. Ҫакна пула автотранспорт накопленисем илеймен тата бюджета уйӑрса памалли средствӑсене парса ҫитереймен. Автотранспорт грузсем турттарас тӗлӗшпе ӗҫӗн хӑйне ларакан хакне 3 процент чакарнӑ шутпа, складсенчи операцисемпе транспорт-экспедици ӗҫӗсем тӑрӑх 2 процент чакарнӑ шутпа, автотранспортӑн пӗтӗм ӗҫне лайӑхлатнӑ шутпа финпланпа палӑртса хунинчен 114 пин тенкӗ нумайрах накоплени илме тата бюджета уйӑрса памалли отчисленисене 77 пин тенкӗ чухлӗ ӳстерме пултарать.

Коммунальнӑй хуҫалӑх тӑрӑх. Шупашкарти электростанцирен илмелли дохода 23 пин тенкӗ чухлӗ ӳстермелле. Ҫакна ӑна горючи турттарас ӗҫри производительнӑй мар расходсене чакарнӑ шутпа тумалла, мӗншӗн тесен бюджета палӑртса хатӗрленӗ чухне Наркомфин ҫак расходсене ытлашши пысӑклатса палӑртнӑ.

Суту-илӳ тӑрӑх. Чӑваш АССР Наркомфинӗ рынoксенче туса паракан условисемшӗн илекен тӳлевсем тӑрӑх средствӑсене Наркомторг расчечӗсене пӗчӗклетсе планланӑ. Бюджет Комиссийӗ: рынoксенче туса панӑ условисемшӗн илекен тӳлевсем тӑрӑх пухӑнмалли доходсене 24 пин тенкӗ чухлӗ ӳстермелле, тесе шутлать.

Вырӑнти налогсем тӑрӑх. Наркомфин бюджет валли пухӑнмалли суммӑсен шутне Улатӑр районӗ тӑрӑх иртнӗ ҫулсенче пулнӑ 30 пин тенкӗ чухлӗ недоимкӑсене кӗртмен, шутласа хунӑ суммӑна кӑна илме планласа хунӑ.

Бюджет Комиссийӗ ҫак суммӑна бюджета кӗртме кирлӗ тесе шутлать.

Пӗрлӗхлӗ госпошлинӑна 35 пин тенкӗ чухлӗ ӳстермелле тата инвалидсен кооперацийӗнчен илекен подоходнӑй налога 10 пин тенкӗ чухлӗ ӳстермелле. Промысла кооперацийӗнчен илекен подоходнӑй налога 235 пин тенкӗ чухлӗ чакарас пулать, мӗншӗн тесен планласа палӑртнӑ чухне тупӑшсен накопленийӗн суммине ытлашши пысӑклатса палӑртнӑ. Наркомместпром тӑрӑх бюджета уйӑрса памалли суммӑна 70 пин тенкӗ чухлӗ чакармалла.

Ҫапла ӗнтӗ, Бюджет Комиссийӗ кӗртекен тӳрлетӳсем хыҫҫӑн, бюджетӑн доход пайӗ 1.770,9 пин тенкӗ чухлӗ ӳсет (Чӑваш АССР Верховный Совечӗн Бюджет Комиссийӗн тӳрлетӗвӗсем тӑрӑх — 579 пин тенкӗ тата РСФСР Верховный Совечӗн Сессийӗ кӗртнӗ улшӑнусем тӑрӑх — 1.191,9 пин тенкӗ), 165.622 пин тенкӗ шутланать.

1941 ҫулти **бюджетӑн расхочӗсем тӑрӑх** Бюджет Комиссийӗ ҫакӑн пек улшӑнусем кӗртет:

Промышленность тӑрӑх. Вырӑнти стройматериалсене туса кӑларасси ӳснине тата предприятисен оборот средствисене пополнени памаллине шута илсе, промышленность валли паракан укҫа-тенкӗ суммине 550 пин тенкӗ чухлӗ ӳстермелле.

Ялхуҫалӑх тӑрӑх паракан укҫа-тенкӗ суммине 63 пин тенкӗ чухлӗ ӳстермелле.

Коммуналлӑ тата пурӑнмалли ҫуртйӗр хуҫалӑхӗ тӑрӑх. РСФСР Верховный Совечӗн IV Сессийӗ йышӑннӑ решени тӑрӑх Чӑваш республикинчи хуласен благоустройстви валли паракан ассигнованисене 296 пин тенкӗ чухлӗ ӳстернӗ.

Бюджет Комиссийӗ, ҫак средствӑсемпе ӑҫта кирлӗ ҫавӑнта кӑна усӑ курмалла, тесе шутлать.

Суту-илӳ тӑрӑх. Хӑшпӗр районсем тӑрӑх рынoксенче туса панӑ условисемшӗн илмелли тӳлевсенчен пухӑнакан доходсене ӳстернӗ шутпа суту-илӳ ӗҫӗ валли парса тӑракан укҫа-тенкӗ суммине 24 пин тенкӗ чухлӗ ӳстернӗ.

Халӑха вӗрентес ӗҫ валли паракан укҫа-тенкӗ суммине 483 пин тенкӗ чухлӗ ӳстерни кирлӗ. Ҫак сумма акӑ мӗнле ӗҫсене каять: всеобуч шкулӗсем тӑрӑх физкультура оборудованийӗсем туянас ӗҫе — 230 пин тенкӗ; политпросвет шкулӗсемпе медицина шкулӗсем тӑрӑх стипенди фончӗсене ӳстерес ӗҫе — 70 пин тенкӗ; культура ҫурчӗсемпе библиотекӑсене юсас ӗҫе —41 пин тенкӗ; шкул ҫурчӗсене юсас тата бюджетпа пӑхнӑ шкулсене тытса тӑрас ӗҫе — 71 пин тенкӗ. Искусство ӗҫӗсен Управленине творчество фонӗ валли тата театра юсас ӗҫ валли 65 пин тенкӗ памалла.

Сывлӑха сыхлас ӗҫ тӑрӑх — больницӑсене, ача-пӑча амбулаторине юсас ӗҫ валли 63 пин тенкӗ хушса памалла. Физкультура тӑрӑх паракан укҫа-тенкӗн сумми 28 пин тенкӗ чухлӗ ӳсет. Пушартан сыхланас тӗлӗшпе тумалли ӗҫсем тӑрӑх Госстрах средствисен шучӗпе, 83 пин тенкӗ хушса памалла.

Бюджет Комиссийӗ сӗнекен тӳрлетӳсем бюджетӑн расход пайне 1.770,9 пин тенкӗ чухлӗ ӳстереҫҫӗ.

Ҫак пӗтӗм улшӑнусене шута илсе, Бюджет Комиссийӗ Чӑваш АСС Республикин 1941 ҫулти бюджетне доходсемпе расходсем тӑрӑх 165.622 пин тенкӗ ҫирӗплетме сӗнет.

Депутат юлташсем! Наркомфинпа унӑн вырӑнти органӗсен ӗҫӗ пирки хӑшпӗр асӑрхаттарусем тӑватӑп.

Калас пулать, кӑҫалхи ҫул Наркомфин республика бюджетне иртнӗ ҫулсенчи пек мар, лайӑхрах палӑртса хатӗрленӗ, доходсемпе расходсене тӗрӗсрех шута илнӗ. Анчах та лайӑх туса хатӗрленӗ бюджет вӑл — государствӑллӑ пысӑк ӗҫӗн пӗр пайӗ кӑна-ха. Бюджета пурнӑҫа кӗртесси тӗп-тӗрӗс те оперативлӑ тунӑ планированирен, ку е тепӗр учреждени руководителӗ хӑйӗн бюджетне мӗн тери лайӑх пӗлнинчен, ӑна пурнӑҫа кӗртессишӗн ҫулталӑк тӑршшӗнче мӗнле ӗҫлесе пынинчен килет.

1940 ҫулта пирӗн республика бюджечӗ доход пайӗ тӑрӑх та, ҫавӑн пекех расход пайӗ тӑрӑх та пурнӑҫа кӗмен. Хӑйсен бюджечӗсен доход пайӗсене 4 район кӑна — Улатӑр, Ҫӗмӗрле, Сӗнтӗрвӑрри районӗсемпе Калинински район тата Улатӑр хули кӑна пурнӑҫа кӗртнӗ. Ытти районсем тӑрӑх бюджетӑн доход пайӗсене пурнӑҫа кӗртмен. Расходсем тӑрӑх вара бюджета пӗр район та пурнӑҫа кӗртмен, ҫакна пула питех те кирлӗ нумай ӗҫсем валли укҫа-тенкӗ паман.

Республика Наркомфинӗ средствӑсем мобилизацилес ӗҫе ҫителӗксӗр ертсе пырать, райсоветсен исполкомӗсен финотделӗсем мӗнле ӗҫленипе начар контроллесе тӑрать, ку е тепӗр район кая юлса пынин сӑлтавӗсене сӑнаса вӗренмест тата вӗсене кирлӗ пек конкретлӑ пулӑшу памасть.

Наркомфин ҫителӗксӗр ӗҫлени ҫинчен, ӗҫре оперативлӑх ҫукки ҫинчен ҫакӑн пек фактсем калаҫҫӗ: 1941 ҫулти февралӗн 27-мӗшӗнче Халӑх Комиссарӗсен Совечӗ Улатӑр хула Советне хулари театра юсас ӗҫ валли 25 пин тенкӗ пама йышӑннӑ. Бюджета палӑртса хатӗрленӗ чухне Наркомфин ҫак суммӑна бюджета кӗртме манса хӑварнӑ. Финанс органӗсем тата тивӗҫлӗ наркоматсем тата икӗ шкула, медицина пунктне тата пӗр зоовет участок тӑрӑх пулмалли расходсене кӗртме маннӑ. Наркомфинӑн штурмовщинӑна пӗтерес пулать, средствӑсем кашни квартал, кашни декада тӑрӑх планлӑ йӗркепе пухӑнса пырассине организацилемелле, ҫапла пултӑр тесен, кулленхи планировани ӗҫне лайӑх йӗркелесе ярас пулать.

Ӗҫҫынни депутачӗсен хӑшпӗр районсенчи Совечӗсен исполкомӗсем райфинотделсен ӗҫне ертсе пымаҫҫӗ, финанс хуҫалӑхӗпе бюджет тӗлӗшӗнчи ӗҫсем мӗнле пынипе сахал интересленеҫҫӗ. Хӑшпӗр чухне исполкомсен председателӗсем районри положени ҫинчен райфо заведующийӗнчен мар, Госбанк отделенийӗн управляющийӗ урлӑ, мӗнле те пулин пысӑк мероприяти ӗҫе кӗмесӗр юлас хӑрушлӑх тухса тӑрсан тин пӗлеҫҫӗ.

Хӑшпӗр райсоветсен исполкомӗсем хӑйсем бюджет дисциплинине пӑсаҫҫӗ,—ун пек районсен хисепне ҫаксем кӗреҫҫӗ: Ҫӗмӗрле районӗнче управлени органӗсене тытса тӑма 94,7 пин тенкӗ ытлашши расход кӑларнӑ, Канаш районӗнче—39,0 пин тенкӗ, Улатӑр районӗнче—34,0 пин тенкӗ тата Шупашкар районӗнче—32,1 пин тенкӗ.

Райсовет исполкомӗсен председателӗсене ӗҫре финанс органӗсене пулӑшса пымашкӑн хушмалла. 1941 ҫулта бюджета доходсем енӗпе тултарассине пур районсенче те кашни ялсоветра, кашни хулара пурнӑҫа кӗртмелле.

Чӑваш АССР бюджетӗнче Шупашкар хулин бюджечӗ 4,1 процент йышӑнса тӑрать, вӑл—6.764,5 пин тенкӗ шутланать. Кашни ҫулленех Шупашкар хулине благоустройствӑпа коммунальнӑй хуҫалӑх валли пысӑк укҫа-тенкӗ парса пынӑ. Анчах ӗҫҫынни депутачӗсен Шупашкар хула Совечӗн исполкомӗ юлашки икӗ ҫул хушшинче бюджетсене ҫителӗксӗр тултарса пычӗ. 1940 ҫулта вара бюджета пурнӑҫа кӗртес тӗлӗшпе Шупашкар хули чи кайри вырӑнта пулчӗ. Шкулсене, больницӑна, поликлиникӑна укҫа-тенкӗ вӑхӑтра парса тӑман. Специалистсене ӗҫукҫи кая юлса тӳлесе пынӑ. Хулари благоустройство валли паракан укҫа-тенкӗпе уйрӑмах япӑх усӑ курнӑ: 1939 ҫулта—80 процент, 1940 ҫулта—79 процент. Юлашки икӗ ҫул хушшинче хулари благоустройство валли панӑ укҫа-тенкӗпе горкомхоз предприятийӗсенчи прорывсене витме усӑ курса пынӑ. Бюджета доходсем парас плана хула Совечӗн исполкомӗ кварталтан кварталах тултарса пыман. 1941 ҫулта хулана валли пысӑк укҫа-тенкӗ пама палӑртнӑ: коммуналлӑ-ҫуртйӗр хуҫалӑхӗ валли 1.989,3 пин тенкӗ, халӑха вӗрентес ӗҫ валли—2.427,7 пин тенкӗ, халӑх сывлӑхне сыхлас ӗҫ валли—1.172 пин тенкӗ.

Хула Совечӗн исполкомӗн ҫӗнӗ руководствине доходсен планне уйӑхран уйӑха тата пур статьясем тӑрӑх та тултарса пыма, бюджет дисциплинине пӑснисем пулмалла мар тума хушас пулать.

Шупашкар хула Совечӗн исполкомӗ хула хуҫалӑхне йӗркене кӗртес тӗлӗшпе большевикла ӗҫлеме тытӑнӗ, тесе шанса тӑрас килет.

Коммунальнӑй предприятисем тата пурӑнмалли коммуналлӑ-ҫуртйӗр хуҫалӑхӗсем хӑйсен бюджет умӗнчи обязательствисене ҫултан ҫулах тултарса пымаҫҫӗ: вӗсем 1938 ҫулта бюджета 319 пин тенкӗ парса ҫитермен, 1939 ҫулта—519,8 пин тенкӗ, 1940 ҫулта — 1.032,1 пин тенкӗ. Продукци туса кӑлармалла хӑйне ларакан хака чакарас плана тултарманнипе, оборотра пулмалли укҫа-тенкӗпе запаслӑ пайсем, оборудовани тата материалсем туянса, коммунальнӑй предприятисен руководителӗсем укҫа-тенкӗ тӗлӗшӗнчен хӑйсен предприятийӗсен положенине начарлатаҫҫӗ. Кун ҫинчен Шупашкарти электростанци примерӗ уҫҫӑнах калать. 1941 ҫулти январӗн 1-мӗш тӗлне унӑн тӗрлӗрен материалсем 147,7 пин тенкӗлӗх пулнӑ, ҫав хисепре муфтӑсем, скобасем, розеткӑсем 2.452 штука. Хӑшпӗр материалсен, сӑмахран, канифольпе солянӑй кислота запасӗ 58 ҫуллӑх пулнӑ.

Коммунальнӑй предприятисем ҫителӗксӗр ӗҫлени чи малтан Чӑваш АССР Наркомхозӗнчен хӑйӗнчен килет, вӑл уйрӑм предприятисем мӗнле ӗҫлени ҫинчен пӗлмест. Наркомхоз мӗнле ертсе пынипе ҫак факт кӑтартса тӑрать. РСФСР Наркомхозӗ хӑй 1940 ҫулти мартӑн 7-мӗшӗнче кӑларнӑ приказ тӑрӑх РСФСР Наркомземӗн Главэнерго конторине электростанцисене ремонт тумалли план тата график тӑратма хушнӑ. Планне 1940 ҫулти майӑн 5-мӗшӗнче тӑратнӑ, анчах график туман. Ремонт ӗҫӗсене графиксӑр тунӑ пирки, 1940 ҫулта Улатӑрти тата Сӗнтӗрвӑрринчи электростанцисене ремонт тӑвасси пурнӑҫа кӗмесӗрех юлнӑ.

Иртнӗ ҫулхи йӑнӑшсем текех ан пулччӑр тесессӗн, Чӑваш АССР Наркомхозӗн коммунальнӑй предприятисене тата пурӑнмалли ҫуртйӗр хуҫалӑхне ертсе пырассине татӑклӑнах лайӑхлатмалла, кашни предприяти график тӑрӑх ӗҫлессине пурнӑҫа кӗртмелле, укҫа-тенке тата материалсене расходлас ҫӗрти хуҫасӑрлӑха пӗтермелле.

Маленков юлташ партин XVIII съезӗнче тунӑ хӑйӗн докладӗнче ҫапла каларӗ: «...Промышленность пӗтӗм халӑх хуҫалӑхне аталантармалли никӗс пулнӑ, пулса тӑрать те. Промышленность пӗтӗм халӑх хуҫалӑхӗнче ертсе пыракан вырӑн йышӑнса тӑнӑ, йышӑнса тӑрать те. Промышленность пирӗн пӗтӗм социализмлӑ хуҫалӑха, ҫав шутрах ялхуҫалӑхне те, транспорта та, малалла ертсе пырать. Промышленность ҫӗршывӑн оборонӑллӑ вӑй-хӑвачӗн никӗсӗ пулнӑ, пулса тӑрать те». Ҫавӑн пекех бюджетӑн доход пайне пурнӑҫа кӗртесси те, палӑртнӑ ӗҫсене валли укҫа-тенкӗ парасси те промышленность ӗҫӗнчен килет.

Чылай предприятисем накоплени планне тултарман тата бюджета отчисленисем парса ҫитермен. Етӗрнери ҫу завочӗ тата Шупашкарти макарон фабрики уйрӑмах япӑх ӗҫленӗ. Макарон фабрики производство программине тултарманнипе тата продукци туса кӑлармалла хӑйне ларакан хака 6 процент ӳстернӗ пирки, накоплени тӑвассине 303 пин тенкӗллӗх тултарайман. Стройматериалсем тӑвакан промышленность тӑрӑх планран ытлашши убытоксем 235 пин тенкӗ пулнӑ.

Строительство материалӗсен промышленноҫӗн Халӑх Комиссариачӗн уполномоченнӑйӗ Дашков юлташ топливо турттарассин хакне ӳстермешкӗн бюджетран 200 пин тенкӗ пама ҫине тӑрса ыйтать. Правительствӑн кирпӗч завочӗсене топливо тӑратас тӗлӗшпе татӑклӑ мерӑсем йышӑнмалла. Кирпӗч пулмасан — тума йышӑннӑ строительствӑсене те тӑвасси пулмасть. 1941 ҫулта строительство материалӗсен промышленноҫӗн предприятийӗсене аслӑлатма укҫа-тенкӗ уйӑрса параҫҫӗ. Бюджет Комиссийӗ: Чӑваш АССР Совнаркомӗн промышленность предприятийӗсем пурте плана тултарччӑр тесе мерӑсем йышӑнмалла, стройматериалсем тӑвакан тата топливо промышленноҫӗ ҫине уйрӑмах ҫавӑрӑнса пӑхмалла, тесе шутлать.

Депутат юлташсем! Чӑваш АСС Республикин ҫак Сессире пӑхса тухса ҫирӗплетме тӑратнӑ бюджечӗ — республикӑн пит пысӑк финанс программи пулса тӑрать.

Пирӗн умра тӑракан задача ҫакӑн пек: финанс дисциплинине пӑсакансене хыттӑн сивлемелле, укҫа-тенкӗ вырӑнсӑр тӑкакланисене татӑклӑнах пӗтерсе пымалла, государствӑн укҫи-тенкине перекетлӗ тыткаламалла.

Пирӗн бюджетӑн кашни цифри пысӑк ҫитӗнӳсем ҫинчен, 1941 ҫулта пирӗн умра тӑракан тата пысӑкрах задачӑсем ҫинчен калать.

Чӑваш республикин бюджечӗ, пирӗн Союзри пур республикӑсен бюджечӗсем пекех, Совет Союзӗнчи халӑхсем пирӗн аслӑ парти—Ленин—Сталин партийӗ ертсе пынипе, пирӗн ҫулпуҫ тата учитель Сталин юлташ ертсе пынипе тунӑ пысӑк ҫӗнтерӳсем ҫинчен калать. **(Алӑ ҫупаҫҫӗ).**

Н. С. Хабаров депутат сӑмахӗ

Депутат юлташсем! Чӑваш АСС Республикин 1941 ҫулти государство бюджечӗн проекчӗ пирӗн халӑх хуҫалӑхӗ тата культура ӳснине кӑтартса парать. Чӑваш АССР республикин бюджетӗнче пирӗн Ленинла—Сталинла аслӑ парти, Совет правительстви тата Сталин юлташ **(алӑ ҫупаҫҫӗ)** халӑх хуҫалӑхне тата культурӑна малалла аталантарса пырассишӗн мӗнле тӑрӑшни яр уҫҫӑн курӑнса тӑрать. Ҫакна пӗтӗм бюджетри 165.622 пин тенкӗ укҫаран социаллӑ-культурӑллӑ мероприятисем валли 109.380 пин тенкӗ, урӑхла каласан, 66 процентне хывни те лайӑх ҫирӗплетсе парать.

Пирӗн Шупашкар районӗн пӗтӗм бюджетӗнчи 3.245,1 пин тенкӗ укҫаран 2.587,9 пин тенкине, урӑхла каласан 79,8 процентне социаллӑ-культурӑллӑ ӗҫсене яма палӑртнӑ.

Чӑваш АССР Совнаркомӗ тӑратнӑ Чӑваш Автономлӑ Советлӑ Социализмлӑ Республикин 1941 ҫулти бюджетне Бюджет Комиссийӗ кӗртнӗ улшӑнусемпе ҫирӗплетме сӗнетӗп.

Депутат юлташсем! Республикӑра промышленность тата суту-илӳ пӗтӗмпе ӳссе пынӑ чухне хӑшпӗр отраслӗсем кая юлса пыраҫҫӗ.

Эпӗ Наркомторг ӗҫӗсем ҫинчен каласшӑн. Наркомторг 1940 ҫулти таварҫавӑрнӑш планне 19,3 процент тултарман. Таварҫавӑрнӑш планне тултарманнин сӑлтавӗ вырӑнти таварсене сутӑн илес тӗлӗшпе начар ӗҫлени пулать. 1940 ҫулта вырӑнти таварсене 106 миллион та 600 пин тенкӗлӗх илмелле пулнӑ, 62.400 пин тенкӗлӗх кӑна илнӗ, плана 58,7 процент тултарнӑ.

1940 ҫулта таварҫавӑрнӑш планне тултарма промысла кооперацийӗ ҫителӗксӗр ӗҫлени те чылай чӑрмантарчӗ. Чӑвашпромсоюзӑн 1940 ҫулти ӗҫӗ лайӑхланни курӑнмарӗ. ВКП(б) съезчӗ виҫҫӗмӗш пятилеткӑра промкооперацин продукцине ӳстерме хушнине пурнӑҫа кӗртес вырӑнне Чӑвашпромсоюз системи 1939 ҫултине танлаштарсан 1940 ҫулта продукци туса кӑларассине 4,6 процент чакарнӑ. Куллен кирлӗ таварсем туса кӑларассине 5 процент чакарнӑ. 1940 ҫулта 54 артельрен 10 артель кӑна плана тултарнӑ. Плана тултарман пулин те, Промсоюз системинче ӗҫукҫи фондне 1,171 пин тенкӗ ытлашши расходланӑ. Продукцине туса кӑларма ларакан хака 1,7 процент ӳстернӗ.

Промсоюз системинче растратӑсене тата ҫаратусене хирӗҫ кӗрешессине организацилемен. 1940 ҫулта 106 пин тенкӗ растрата тунине тупса палӑртнӑ. Промсоюзӑн Наркомфина памалли налогсемпе тӳлевсем 196 пин тенкӗ парӑм пур. 1941 ҫулта та Промсоюз системи плана тултарса ӗҫлемест, пӗрремӗш квартал планне 60 процент кӑна тултарнӑ. Куллен кирлӗ ҫӗнӗ йышши таварсем тӑвассине пурнӑҫа питӗ начар кӗртсе пырать.

Куллен кирлӗ таварсем туса кӑларас плана тултарманни артельсем дисциплинӑсӑр пулнинчен, вӗсене союзсем ҫителӗксӗр ертсе пынинчен килет. Малашне промысла кооперацин руководителӗсен ҫак ҫитменлӗхсене шута илес пулать, хӑйсен ӗҫне ВКП(б) Пӗтӗм Союзри XVIII конференци решенийӗсем тӑрӑх урӑхлатса ҫӗнетмелле.

Чӑваш АССР Совнаркомӗ ҫумӗнчи ҫулйӗр Управленин ӗҫӗсем ҫинчен те каламалла.

Депутат юлташсем! Таварҫавӑрнӑшне сарас, уйрӑмах инҫетри районсемпе ялсене республика центрӗпе ҫыхӑнтарса тӑрас ӗҫре автомобильсем ҫӳрекен ҫулсем пысӑк вырӑнта тӑраҫҫӗ. Ҫулйӗр лайӑх пулни хулапа ял хушшинчи таварҫавӑрнӑшне вӑйлатать, яла культура илсе пырать. Ҫӗршыв оборонине ҫирӗплетес ӗҫре те ҫулйӗрсем пысӑк вырӑнта тӑраҫҫӗ.

Ҫулйӗр Управлени ҫаксене пурнӑҫа мӗнле кӗртсе пырать-ха? Ҫителӗксӗр пурнӑҫлать, тесе калас пулать. Плана пӗтӗмӗшпе 1940 ҫулта 87,3 процент тултарнӑ. Уйрӑм ӗҫсем тӑрӑх илсен тата начартарах. Чул сарассине 72,2 процент, торцовка сарассине 62 процент, ҫулсене лайӑхлатассине 58,7 процент кӑна тултарнӑ. Ҫӗнӗ ҫулсен строительстви питӗ вӑраххӑн пырать.

Ҫӗнӗ строительствӑна пула Шупашкар — Вӑрнар ҫулне 1938 ҫултах хупнӑ, анчах та Шупашкар станцинчен пуҫласа Карачура ялне ҫитиччен ку таринччен те ҫӗнӗ ҫул туман. Ҫакна пула машинӑсемпе Сӗнтӗр ҫулӗ тӑрӑх кайса 15—20 километр ытлашши чуптармалла тивет. Ҫулйӗрсене пӑхса усрасси начар. Канаш — Шупашкар тракчӗ хӗррипе лартса тухнӑ йывӑҫсене тӗллӗн-тӗллӗн ҫӗмӗрсе пӗтернӗ, картисене вӑхӑтра юсамаҫҫӗ, десятниксем ответлӑха туймаҫҫӗ, лашапа ҫӳремелли ҫулсене нумай ҫӗрте туса паман.

Депутат юлташсем! Манӑн 1940 ҫулти бюджета тултарас ӗҫри ҫитменлӗхсем ҫинчен калас килет. Шупашкар районӗ бюджетӑн доход пайне 97,4 процент, расход пайне 96,8 процент тултарнӑ. Ҫакна пула хӑшпӗр ӗҫсене укҫа-тенкӗ парса тӑрайман. Райсовет исполкомӗ ялсоветсем бюджета мӗнле тултарнине ҫителӗксӗр контроль туса тӑнӑ, малтанхи ҫурҫуллӑхра укҫа-тенкӗ мобилизацилес тӗлӗшпе сахал ӗҫленӗ. Промысла артелӗсем хӑйсен планӗсене мӗнле тултарнине ҫителӗксӗр контроль туса тӑнӑ. Райсовет исполкомӗ ҫак ҫитменлӗхсене шута илчӗ, укҫа-тенкӗ мобилизацилессине лайӑхлатрӗ. 1940 ҫулти пӗрремӗш кварталта финанс планне 78 процент тултарнӑ пулсан, кӑҫал пӗрремӗш квартал планне 119 процент тултарнӑ. Промкоопераци артелӗсем те лайӑхрах ӗҫлеме тытӑнчӗҫ.

Депутат юлташсем! Чӑваш АССР 1941 ҫулти государство бюджетне доход енӗпе те, ҫавӑн пекех расход енӗпе те тултарасси пирки нимӗн иккӗленмелли те ҫук. Пирӗн ҫӗршыва пӗтӗм халӑх юратакан Сталин ертсе пыни социализм строительствинче ҫӗнтерӳ хыҫҫӑн ҫӗнтерӳ тума май парать. **(Алӑ ҫупаҫҫӗ).**

К. А. Бычкова депутат сӑмахӗ

Депутат юлташсем! Пирӗн республикӑн 1941 ҫулти бюджечӗ, Ленин—Сталин партийӗ ертсе пынипе, халӑхсен ҫулпуҫӗ аслӑ Сталин ертсе пынипе чӑваш халӑхӗ тунӑ пысӑк ҫитӗнӳсене, социализмӑн аслӑ ҫӗнтерӗвӗсене уҫҫӑн кӑтартса парать.

Республика бюджечӗ ӳссе пынӑ май, пирӗн Сӗнтӗр районӗн бюджечӗ те ҫулран ҫулах ӳссе, пысӑкланса пырать. Ӑна ҫак цифрӑсенчен курма пулать: 1930 ҫулта Сӗнтӗр районӗн бюджечӗ 526 пин тенкӗлӗх пулнӑ пулсан, 1940 ҫулта вӑл 3.220 пин тенкӗ пулнӑ. Ҫак ҫулсем хушшинче район бюджечӗ 6 хут ӳснӗ.

Пирӗн бюджетра социаллӑ-культурӑллӑ ӗҫсене каякан расходсем тӗп вырӑн йышӑнса тӑраҫҫӗ. 1940 ҫулта ҫав расходсем 2.493 пин тенкӗне ҫитнӗ, е вӑл районӑн пӗтӗм бюджечӗн 70 проценчӗ пулать.

Депутат юлташсем! Бюджетри доходсен планне тултарас ҫӗрте советлӑ суту-илӳ паллӑ вырӑн йышӑнса тӑрать. Анчах, апла пулсан та, Суту-илӳ Халӑх Комиссариачӗ, ҫавӑн пекех Чӑвашпотребсоюз та вырӑнти суту-илӳ организацисене ҫителӗклӗ ертсе пымаҫҫӗ, вырӑна тухса пулӑшни ҫук теме те пулать.

1940 ҫулта эпир таварҫавӑрнӑш планне тултараймарӑмӑр. Фондпа пӑхнӑ таварсене кӳрсе килсе сутасси те, вырӑнта кӑларакан таварсене сутасси те ҫителӗксӗр пулса пынӑ. Районра промысла кооперацин артелӗсем те сахал мар. Мӗнле ӗҫлесе пыраҫҫӗ-ха вӗсем? Артельсем 1940 ҫулти пӗтӗм продукци планне районӗпе 92 процент тултарнӑ. Нумай артельсем плана пахалӑх енчен тултарса пыраймаҫҫӗ.

Пирӗн «Дуб», «Дружба» артельсем пур. Вӗсем сӗтел-пукансем, ҫунасем туса кӑлараҫҫӗ. Вӗсем пахалӑх тӗлӗшпе плана тултарса пымаҫҫӗ. Сӑмахран, вӗсен домино туса кӑлармалла, ӑна тумаҫҫӗ, домино аякран илсе килетпӗр. Вӗсен ҫунашкасем тумалла. Вӗсене ӗнтӗ декабрь-январь уйӑхӗсенче туса кӑлармалла пулнӑ, анчах вӗсене апрель уйӑхӗнче туса кӑлараҫҫӗ, апрель уйӑхӗнче вара ҫунашкасем кирлӗ мар.

Ҫак ҫӳлте асӑннӑ артельсем хӑшпӗр таварсене ытлашшипех тата вырӑнта усӑ курмалла мар виҫепе туса кӑлараҫҫӗ. Пӗкӗсене пысӑк виҫепе туса кӑларнӑ пирки, вӗсем вырӑнти колхозсене юрӑхлӑ мар. Ҫавӑн пирки пирӗн колхозсем пӗкӗсене урӑх ҫӗртен, Мари республикинчен илсе килеҫҫӗ. Ҫак артельсем вара хӑйсен таварне Горький облаҫне сутаҫҫӗ.

Ку артельсем райплана та пӑхӑнса тӑмаҫҫӗ, союзсене те пӑхӑнса тӑмаҫҫӗ. Вӗсене союзсем те, райплан та ҫителӗклӗ пулӑшса тӑмаҫҫӗ.

Пӗр-ик сӑмах Наркомпищепромпа Наркомместпром ҫинчен. Мӗнле пулӑшса пыраҫҫӗ-ха районсене ҫак асӑннӑ наркоматсем? Пирӗн районри обозсем юсакан мастерской, 1940 ҫулта туса пӗтересе, тӑваттӑмӗш кварталта ӗҫе ямалла пулнӑ, анчах мастерской паянхи кунччен хупӑ ҫук пирки ӗҫлеме тытӑнаймасть. Наркомместпром вара ҫакна пӗлет пулсан та, ун ҫинчен нимӗн те шарламасть.

Пирӗн районра пищекомбинат пулмалла. Январь уйӑхӗнче Наркомпищепром: штат тупӑр, помещени тупӑр тесе, хут ҫырса ярать. Чӑн та, строительство начальникӗ пур. Вӑл иртнӗ уйӑхра Наркомпищепрома кайнӑ. Унта производство отделӗн начальникӗ Константинов юлташ ӑна ҫапла каласа ярать: «Сирӗн райпищекомбинат убыток парать, ӑна тумасан та юрать», тет. Ҫавӑн пек шухӑшсемпе ларса, сметӑна апрелӗн 12-мӗшӗнче ҫеҫ ярса параҫҫӗ. Ҫавӑн пирки юр кайиччен нимӗнле стройматериалсем те хатӗрлемен.

Наркомздрав ҫинчен пӗр-икӗ сӑмах калас пулать. Наркомздрав кадрсене сыхлас енӗпе пит япӑх ӗҫлет. Пирӗн Сӗнтӗр районӗнче паянхи куна 3 больница, ҫав 3 больницӑра 8 врач ӗҫлемелле. Паянхи куна пирӗн 2 врач пур. Пӗр больницӑра 30 койка, анчах унта врач ҫук, ӑна вӑтам образовани те илеймен фельдшер ертсе пырать. Пире Наркомздрав Ефимов врача ярса пачӗ, вӑл тухса тарчӗ, унтан тепӗр врача ячӗҫ, вӑл та ӗҫлеймерӗ, ун хыҫҫӑн каллех тепӗр врач ярса пачӗҫ, вӑл ӗнтӗ виҫӗ уйӑх хушши чирлесе пурӑнать. Наркомздрав ун ҫинчен нимӗн те пӗлмест.

Пирӗн районра физкультурӑпа спорт ӗҫӗ япӑх вырӑнта тӑрать. Спорт площадкин икӗ костюм тата ултӑ мӑшӑр йӗлтӗр пур, урӑх нимӗн те ҫук. Эпӗ спортплощадка валли помещени тума тата оборудовани илме район бюджетне 18 пин тенкӗ уйӑрса пама ыйтатӑп.

Район центрӗнчи библиотека исполком ҫуртӗнче пӗр пӗчӗк пӳлӗмре ӗҫлет. Иртнӗ ҫулта клубӑн иккӗмӗш этажӗнче библиотека тума тытӑннӑччӗ, анчах бюджет ҫитмен пирки туса пӗтереймен. Ҫавна туса пӗтерме 8 пин тенкӗ район бюджетне уйӑрса пама ыйтатӑп.

Сывӑ пултӑр Пӗтӗм Союзри Коммунистсен (большевиксен) партийӗ тата унӑн ҫулпуҫӗ Сталин юлташ! **(Алӑ ҫупаҫҫӗ).**

Комсомолецсен гимнастикӑллӑ ӑмӑртӑвӗсене 35.853 ҫын хутшӑннӑ

Комсомолецсен гимнастикӑллӑ ӑмӑртӑвӗсене иртерес тӗлӗшпе ӗҫлекен ВЛКСМ обкомӗ ҫумӗнчи Оргкомитет пӗлтернӗ тӑрӑх, пирӗн республикӑра ӑмӑртӑва 35.853 ҫын хутшӑннӑ. Вӑл шутран комсомолецсем 23.839 ҫын.

Комсомолӑн Хӗрлӗ Чутай, Пӗнерес, Шӑхасан, Калинински районсенчи организацийӗсем ӑмӑртура малта пыраҫҫӗ.

Канаш, Тӑвай, Советски, Красноармейски районсенчи тата Шупашкар хулинчи организацисем юлса пыраҫҫӗ.

Пуçламĕш парторганизацисенчи отчетпа суйлав пухăвĕсенче

Суту-илӳ ĕçĕнче çирĕп йĕрке тăвассишĕн кĕрешмелле

ЙĔПРЕÇ. Райпотребсоюзри пуçламĕш парторганизацин отчетпа суйлав пухăвĕнче 11 коммунист пулчĕ. Пуçламĕш парторганизацин секретарĕн заместителĕ Николаев юлташ парторганизацин тата райпотребсоюзăн ĕçĕсем çинчен каласа пачĕ.

Райпотребсоюз 1940 çулти таварçаврăнăш планне 125 процент, кăçалхи пĕрремĕш квартал планне 122 процент тултарнă. Апла пулсан та парторганизацине райпотребсоюз ĕçĕнче пысăк çитменлĕхсем пур. Докладчик хăйĕн сăмахĕнче партипе правительство вырăнти чĕртавартан куллен кирлĕ таварсем туса кăларасси çинчен йышăннă постановленине мĕнле пурнăçлани çинчен çиелтен кăна каларĕ.

Йĕпреç поселокĕнчи магазинсенче стакансем, кашăксем, ачасене вылямалли кирлĕ тетте-япаласем тупса илме çук. Çак таварсене райпотребсоюз кӳрсе килме тăрăшмасть.

Райпотребсоюзăн Йĕпреç поселокĕнчи ресторанра тасалăха пăхăнмаççĕ, стакансемпе ытти хатĕрсем çитмеççĕ. Пекарнисенче çăкăра тачка пĕçереççĕ.

Çак çитменлĕхсем çинчен докладчик пачах асăнмарĕ. Пуçламĕш парторганизаци тата унăн секретарĕ пулнă Пронюхин çамрăк коммунистсене тата кадрсене коммунистла воспитани парас тĕлĕшпе начар ĕçленĕ. Уйрăм коммунистсем, сăмахран, Уральский, Андреев юлташсем парти историне япăх вĕренеççĕ.

Парторганизацин пухăвĕсем сайрахутра, плансăр пулса пынă. Решенисене пурнăçа кĕртсе пынине тĕрĕслемен. Парторганизацин 1940 çулти августăн 28-мĕшĕнче пулса иртнĕ пухăвĕнче партипе правительство ĕç дисциплинине пирки кăларнă Указа пурнăçа мĕнле кĕртсе пыни çинчен рабкоп председателĕн Лавров юлташăн докладне итленĕ. Пухура рабкоопра дисциплина начар пулнине кăтартнă, Лавров юлташа рабкоопра ĕçлекенсем хушшинче дисциплинăна çирĕплетсе пыма кирли çинчен асăрхаттарнă. Çакăн хыççăнах парторганизацин секретарĕ пуху йышăннă решени çинчен маннă.

Пуçламĕш парторганизаци комсомол организацин ĕçĕпе интересленмен, иртнĕ çулта комсомол организацин икĕ пуху кăна пулса иртнĕ.

Прениre 5 çын тухса каланă. Тухса калакансем парторганизацин пысăк çитменлĕхĕсене кăтартса пачĕç. Суту-илӳ ĕçне çынсене тĕплĕн тĕрĕслемесĕр илнĕ фактсем çинчен те каласа пачĕç.

Волков юлташ пухусем нумай вăхăт пулманни çинчен чарăнса тăнă хыççăн:

— Пирĕн пухусене хатĕрленмесĕр иртереççĕ, пухусенче сӳтсе-явмалли ыйтусене малтан пĕлтермеççĕ. Çавна пула вара коммунистсем те пухусене хатĕрленмесĕр пыраççĕ, пухусем критикăпа самокритикăсăр иртеççĕ, — терĕ.

Калас пулать, отчетпа суйлав пухăвĕнче те критикăпа самокритика тивĕçлипе сарăлса пыни пулмарĕ. Çакăнпа пĕрлех докладчик та, прениre тухса калакансем те парти райкомĕ вĕсене мĕнле пулăшса, ертсе пыни çинчен пачах шарламарĕç.

Коммунистсем парторганизацин ĕçне лайăхлатма панă конкретлă сĕнӳсене шута илсе, отчетпа суйлав пухăвĕ тивĕçлĕ решени йышăнчĕ.

А. МОЛОСТВОВ.

Партгруппăсен отчечĕсем

Пединститутри пуçламĕш парторганизаци—хулари пысăк организацисенчен пĕри. Парторганизацинче 50 коммунист ытла. Парторганизацин отчетпа суйлав пухăвĕ апрелĕн 19-мĕшĕнче пулса иртмелле. Çак отчетпа суйлава пуçламĕш парторганизаци çине тăрса хатĕрленет.

Пединститутри партбюро отчетпа суйлава хатĕрленсе иртерме план турĕ. План тăрăх, апрелĕн 1-мĕшĕнче отчетпа суйлава хатĕрленесси мĕнле пыни çинчен партбюро ларăвĕнче сӳтсе-явнă. Партбюро планĕ тăрăх, партгруппăсенче отчетпа суйлав пухăвĕсем апрелĕн 12—14-мĕшĕсенче пулса иртрĕç. Апрелĕн 5-мĕшĕнче парторгсен инструктивлă канашлăвне иртернĕ. Партгруппăсенче пухусем иртерме партбюро членĕсене уйăрнă, вĕсем отчетпа суйлав пухăвĕсене хатĕрленес ĕçре парторгсене отчетсем çырма пулăшрĕç.

Апрелĕн 12-мĕшĕнче пединститутри истори, физикăпа математика тата литература факультечĕсенчи партгруппăсен отчетпа суйлав пухăвĕсем пулчĕç. Истори факультетĕнчи партгруппăн пухăвĕнче 22 коммунист пулнă. Партгруппăн ĕçĕсем çинчен парторг Иванов юлташ отчет туса пачĕ. Иванов юлташ хăйĕн докладĕнче самокритикăна сарса ямарĕ, партгруппăн ĕçĕнчи уйрăм ыйтусем çинчен пачах чарăнса тăмарĕ. Отчетра комсомол ĕçĕсем çинчен пĕр сăмах та пулмарĕ. Çавăн пекех, социализмлă ăмăрту çинчен, партгруппăн решенийĕсене мĕнле пурнăçа кĕртсе пыни çинчен тата çамрăк коммунистсем хушшинчи ĕçсем çинчен нимĕн те каламарĕ.

Отчет тăрăх прениre тухса каланă коммунистсем партгруппа ĕçĕнчи çитменлĕхсене хытă критиклерĕç. Отчетлă тапхăрта партгруппа пысăк ĕçсем туса иртернĕ. Истори факультечĕ вĕренӳре ĕлкĕрсе пырассипе институтра малти вырăна тухнă. Ку енĕпе партгруппăн паха ĕçĕсем чылай.

Партгруппа ĕçĕнчи пысăк çитменлĕхсенчен пĕри—вăл хăйĕн решенийĕсене мĕнле пурнăçа кĕртсе пынине контроллесе тăманни. Çавна пула ĕнтĕ, йышăннă решенисем час-часах пурнăçа кĕмесĕр юлнă. Вĕренӳре ĕлкĕрсе пыраймасан студентсем хушшинче сахалтарах ĕçленĕ, вĕсем истори факультетĕнче 23 çын шутланаççĕ. Хăшпĕр студентсем занятисене йĕркеллĕ çӳремеççĕ. Сăмахран, Груздев студент ним сăлтавсăрах темисе урокра пулман.

Коммунистсем аудиторинче тасалăхпа йĕркелĕх туса хурас пирки партгруппа çителĕксĕр кĕрешнине палăртрĕç. Класра час-часах таса мар пулать, тусан нумай. Сĕтел çийĕсене йĕпе тутăрпа куллен шăлса тăмаççĕ. Студентсем пурăнакан общежитинче те тасалăхпа йĕркелĕх çук. Апла пулин те, руководительсемпе парторганизаци секретарĕ общежитинче питĕ сахал пулаççĕ.

Парторг Иванов парти хуçалăхĕ çине тивĕçлипе çаврăнса пăхман. Партгруппăн пĕтĕм хуçалăхĕ отчетлă тапхăрта Иванов юлташăн портфелĕнче çӳренĕ. Партгруппа пухăвĕн уйрăм протоколĕсене йĕркелемен. Тĕслĕхрен, 1939 çулти декабрĕн 16-мĕшĕнче тата 1940 çулти январĕн 22-мĕшĕнче пулнă пухусен протоколĕсене халĕ те редакцилесе çитермен. Март уйăхĕн пуçламăшĕнче факультетри комсомол организацин ĕçĕсем çинчен итленĕ пулнă, анчах çав отчет тăрăх халĕ те решени çырман.

Хăшпĕр чухне партгруппа ыйтусене сӳтсе-явма тĕплĕн хатĕрленмесĕрех пухура лартнисем пулкаланă. 1941 çулти февралĕн 2-мĕшĕнче пухура факультетри политикăллă-массăллă ĕç çинчен сӳтсе-явнă. Анчах çак ыйтупа прениre тухса каламасăрах сакăн пек решени йышăнса хăварнă: «Поручить парторгу группы тов. Иванову вести учет коммунистов в отдельности каждого и потребовать от коммунистов выполнять партпоручения».

Парторг отчечĕ тăрăх прениre пурĕ 10 коммунист тухса каларĕç. Пуху партгруппăн çулталăк хушшинчи ĕçсене çителĕклĕ, тесе йышăнчĕ. Пуху вăртăн (хупă) сасăланипе парторга пулса ĕçлеме Дмитриев юлташа суйларĕ.

Физикăпа математика факультетĕнчи партгруппăн отчетпа суйлав пухăвĕ аван иртрĕ. Пухăва пынă 9 коммунистран парторг отчечĕ тăрăх прениre 7 коммунист тухса каланă. Партгруппа ĕçне çителĕклĕ, тесе йышăннă. Парторга пулса ĕçлеме Семенов юлташа суйланă.

Литература факультетĕнчи партгруппа пухăвĕ парторг Поликарпов юлташ парторганизацине çителĕксĕр ертсе пынăшăн хытă критикленĕ. Факультетри студентсем вĕренӳре ĕлкĕрсе пыраймаççĕ. Партгруппа факультет умĕнче тăракан задачăна пурнăçа кĕртме коммунистсене мобилизацилемен. Ахальтен мар ĕнтĕ, коммунистсен отчетпа суйлав пухăвĕ партгруппăн çулталăкри ĕçне çителĕксĕр, тесе йышăннă.

О. КАРЗАНОВ.

Шупашкар хули.

Хуçалăх ĕçĕсене активлăрах хутшăнмалла

КАНАШ. 1940 çулта пулса иртнĕ отчетпа суйлав пухăвĕнче Канашри машинно-тракторнăй станцинчи пуçламĕш парторганизаци ĕçне çителĕксĕр тесе хакланă. Çак отчетлă тапхăр хушшинче парторганизаци мĕнле ĕçсем тунă-ха? Çакăн çинчен сӳтсе-яврĕç коммунистсен апрелĕн 12-мĕшĕнче пулса иртнĕ пухăвĕнче. Парторганизацин çулталăкри ĕçĕсем çинчен унăн секретарĕ Алешин юлташ отчет туса пачĕ. Отчетлă тапхăрта пуçламĕш парторганизаци парти членне 3 çынна тата 3 çынна кандидата илнĕ.

Парти организаци машинно-тракторнăй станци ĕçне лайăхлатас тĕлĕшпе халĕ те çителĕксĕр ĕçлет: горючисене ытлашши расходланă, ялхуçалăх машинисене халĕ те юсаса çитермен. Анчах партин кунти пуçламĕш организацийĕ производствăри çитменлĕхсене пĕтерес тĕлĕшпе сахал ĕçленĕ. Отчет тăрăх тухса калакансем парторганизаци хăйĕн ĕçне XVIII партконференцин решенийĕсем тăрăх питĕ хуллен çĕнетсе пынине палăртрĕç.

Пуçламĕш парторганизаци МТС механикине кадрсем хатĕрлес ĕçре нумай пулăшнă. План тăрăх трактористсемпе комбайнерсем 45 çын вĕрентсе хатĕрлемелле пулнă пулсан, 50 çын вĕрентсе хатĕрленĕ. Тракторист-коммунистсем хушшинче стахановла ĕçлекенсем те сахал мар. Павлов тата Цаплин юлташсем иртнĕ çулта плана ытлашшипех тултарнă, горючи нумай перекетленĕ.

Пухура машинно-тракторнăй станцинче партиллĕ-политикăллă ĕç çителĕксĕррине палăртрĕç. Отчета тĕплĕн сӳтсе-явнă хыççăн пуху парторганизацин тата унăн секретарĕн ĕçне çителĕклĕ тесе йышăнчĕ.

М. ТИТОВ.

(Хамăр корр.).

Пухусем критикăпа самокритика вăйлăн пулнипе иртеççĕ

ÇĔМĔРЛЕ. Апрелĕн 10-мĕшĕнче судпа прокуратура тата ФЗО шкулĕнчи пуçламĕш парторганизацисенче отчетпа суйлав пухăвĕсем пулчĕç.

ФЗО шкулĕнчи пуçламĕш парторганизацин отчетпа суйлав пухăвĕнче Быватов, судпа прокуратурăра—Титанова юлташсем отчетлă докладсем туса пачĕç. Ку парторганизацисем иккĕшĕ те çамрăк. ФЗО шкулĕнчи парторганизацине иртнĕ çулти декабрь уйăхĕнче, судпа прокуратурăри парторганизацине кăçалхи январĕн 20-мĕшĕнче организациленĕ.

Ку организацисенчи пухусем большевикла критикăпа самокритика анлăн сарăлса пынипе пулса иртрĕç. ФЗО шкулĕнчи парторганизацинчи коммунистсем хăйсен сăмахĕсенче пуçламĕш парторганизаци партие илес, коммунистсене хăйсен политикăллă пĕлӳлĕхне ӳстерме пулăшас, ĕç дисциплинине çирĕплетес, пулас мастерсене коммунистла воспитани парас тĕлĕшпе çителĕксĕр ĕçленине палăртрĕç.

Судпа прокуратурăри пуçламĕш парторганизацин отчетпа суйлав пухăвĕнче тухса калакан юлташсем прокуратура аппаратĕнче ĕçлекен хăшпĕр работниксем партин XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене практикăллă ĕçре пурнăçласа пырас пирки халĕ те ответлăха туйманнине паллă турĕç.

— Судпа прокуратура ĕçĕнче волокита, бюрократизм, канцелярщина çаплах пĕтмен-ха. Хăшпĕр ĕçсене тĕплĕн хатĕрленмесĕрех пăхса тухаççĕ. Суда чĕннĕ çынсене усăсăр калла-малла утарнисем пулнă. Çак çитменлĕхсем, уйрăмах, Парфенов коммунист ĕçлекен участокра палăраççĕ. Çак участокра пăхса тухма панă ĕçсем сакăр уйăх, çулталăк е ытларах та пăхса тухмасăр выртнисем те пулнă,—терĕ Шуйкин коммунист. Лермонтов, Козин, Егоров коммунистсем парторганизаци обществăллă организацисене çителĕксĕр ертсе пынине, стена хаçат ĕçĕ çине çаврăнса пăхманнине, партие тăман работниксем хушшинче çителĕксĕр ĕçленине кăтартса пачĕç.

Икĕ организацинче те çак асăннă парторганизацисен ĕçĕнчи çитменлĕхсене хыттăн критиклесе, çĕнĕ состав валли лайăх тата ĕçлĕ кăтартусем парса хăварчĕç.

Л. ПАВЛОВ.

Ĕçсене тепĕр хут пăхса тухаççĕ

КАЛИНИНО. Пуçламĕш парторганизацисем парторгăнсен отчетпа суйлавĕсене колхозсенчи, фермăсенчи, ялсенчи ĕçсене лайăхлатнипе, парти хуçалăхне йĕркеленипе кĕтсе илме хатĕрленеççĕ. Çак кунсенче парти райкомĕ пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсен тата парторгсен райондри канашлăвне иртерчĕ. Канашлура парторгăнсен отчетпа суйлавне иртересси çинчен сӳтсе-явнă.

Юнтапари территориллĕ пуçламĕш парторганизаци хăйĕн пухăвĕнче отчетпа суйлав пухуне иртересси çинчен сӳтсе-яврĕ. Парти райкомĕн планĕ тăрăх, кунта отчетпа суйлав пухăвĕ апрелĕн 17-мĕшĕнче пулса иртмелле. Отчетпа суйлава хатĕрленнĕ май, коммунистсем хăйсен ĕçĕсене тепĕр хут пăхса тухаççĕ. «Смычка» колхоз председателĕ, ВКП(б) членĕн кандидачĕ Ландышев юлташ пуçарнипе, колхоз çуракине мĕнле хатĕрленсе пынине тепĕр хут тĕрĕслесе тухнă.

Е. Воробьев.

Тĕплĕн хатĕрленмесĕр иртнĕ пуху

ÇĔРПӲ. Райпотребсоюзри коммунистсен отчетпа суйлав пухăвĕ 7 сехетре пуçланмаллаччĕ. Кăтартнă вăхăта 5 çын пухăнчĕ. Коммунист Ельмаков 15 минута, Максимова 10 минута, Викторов 2 сехет кая юлса çитрĕç. Пуху кăтартнă вăхăтран 15 минута кая юлса пуçланчĕ.

Парти пуçламĕш организацин секретарĕ Ф. Никаноров юлташ отчета çителĕксĕр хатĕрленнĕ. Вăл тунă отчетра уйрăм коммунистсем партиллĕ поручениесене мĕнле пурнăçласа пынине тата кашни коммунист хăйĕн участокĕнче мĕнле ĕçленине тĕплĕн пĕлме пулмарĕ. Пĕр сăмахпа каласан, докладчик никама критиклеме те хăяймарĕ. Коммунистсем хăйсен экономикăллă пĕлĕвне мĕнле ӳстерни çинчен, магазинсемпе лавкасенчи работниксем культурăллă суту-илӳшĕн мĕнле кĕрешни çинчен, парторганизаци суту-илӳ политикине пăсакансене хирĕç мĕнле мерăсем йышăнни çинчен докладчик пĕр сăмах та каламарĕ.

Доклад пĕтрĕ. 5—6 ыйту пулчĕ. Пуху председателĕ отчет тăрăх тухса калаçма ыйтса йăлăнать.

— Мана намăс кăтартатăр, кам тухса калаçас тет, хăвăртрах калаçăр!

— Василий Никандрч, давай кала!

— Çук-ха, эпĕ каярахпа та калăп.

— Григорий Иваныч, эсир калăр эппин..

— Эпĕ калассине пĕтĕмпех докладчик каласа пачĕ те, нимех те калама çук.

Хăшпĕр коммунистсем кунта хальтерех ĕçлеме пуçланă. Çавăнпа вĕсем: «Эпир çĕнĕ çынсем, пирĕн мĕн çинчен калас-ха», — тесе лараççĕ. Уйрăм коммунистсем пухăва нимĕн хатĕрленмесĕр пынă. Председатель отчет тăрăх пĕрерĕн-пĕрерĕн чĕнсе калаçтарчĕ.

Калас пулать, пуçламĕш парторганизаци ĕçĕнче çитменлĕхсем сахал мар пулнă. Уйрăм коммунистсем хăйсен политикăллă пĕлĕвне тата производствăллă квалификацине ӳстерме тăрăшмаççĕ. 8 коммунистран 2 çын кăна «ВКП(б) историйĕн кĕске курсне» вĕренсе тухнă. Ку организацинчи коммунистсенчен никĕшĕ те хаçат-журналсем çырăнса илмеççĕ. Парторганизаци суту-илӳ работникĕсем хушшинче политикăллă воспитани ĕçне кирлĕ пек туса пыман, техникăллă вĕренӳ ĕçне организацилемен. Çаксене пула ĕнтĕ уйрăм работниксем ĕç дисциплинине пăсса пынă. Потребкоопераци системине илсен, иртнĕ çулта СССР Верховнăй Совет Президиумĕ 1940 çулти июнĕн 26-мĕшĕнче кăларнă Указа пăснисем пулнă. Указа пăснисен шутĕнче комсомолецсем те пулнă. Пуху парторганизаци комсомол организацине çителĕксĕр ертсе пынине палăртрĕ.

Райпотребсоюз иртнĕ çулти таварçаврăнăш планне 73 процент, заготовкăсен планне 64 процент çеç тултарнă. Заготконтора директорĕ пулнă В. Никаноров юлташ хăйне шанса панă ĕçе тивĕçлипе пурнăçа кĕртсе пыман. Заготовкăсен планне умлă-хыçлă темиçе çул хушши тултарайман. Çаксене пула ĕнтĕ заготконтора иртнĕ çулта 3 пин тенкĕ тăкак тӳснĕ.

Пухусене тивĕçлипе хатĕрленсе иртернĕ, пухусенче йышăннă решенисене пурнăçа кĕртсе пынă пулсан, паллах, ĕçре çавăн пек çитменлĕхсем пулмалла мар пулнă. Тĕрĕссипе илсен, суту-илӳ ĕçне лайăхлатма май паракан тĕп ыйтусене ку организацинче пĕрре те сӳтсе-явман. Сăмахран, ВКП(б) Центральнăй Комитечĕпе СССР Совнаркомĕ 1941 çулти январĕн 9-мĕшĕнче вырăнти чĕртаварсенчен куллен кирлĕ таварсем туса кăларасси çинчен йышăннă постановленине коммунистсен пухăвĕнче халиччен сӳтсе-явман пулнă.

Пухура тухса калакансем райпотребсоюз таварсене ĕçсыннисен ыйтăвĕсене шута илмесĕр хатĕрлени çинчен, столовăйсем çумĕнче тата сельпосенче сыснасене пăхса самăртас, чăх-чĕп ӳстерес тата пулă тытас ĕçе организацилеменни çинчен чарăнса тăчĕç. Çакăнпа пĕрлех райпотребсоюзăн суту-илӳ отделĕн заведующийĕ пулнă Г. Иванов çаврăнăçусăр ĕçленине, иртнĕ çулти малтанхи çурçулта вăл пурринчен ытла кабинетра çеç ларса вăхăта иртернине, ĕçсыннисене кирлĕ таварсене вăхăтра кӳрсе килейменнине хытă критиклерĕç.

Отчетпа суйлав пухăвĕ парторганизацин ĕçне тĕплĕн тишкерсе тухса, парторганизацин ĕçне лайăхлатма кирлĕ сĕнӳсем парса хăварчĕ.

Т. МАЙОРОВ.

Коммунистсен активлăхĕ пысăк

ХĔРЛĔ ЧУТАЙ. Ворошилов ячĕпе тăракан колхозри, Штанаш ялсоветĕнчи пуçламĕш парторганизацисенче тата Тарабай ялсоветĕнчи кандидатсен группинче отчетпа суйлав пухăвĕсем пулса иртрĕç. Штанаш ялсоветĕнчи пуçламĕш парторганизацин отчетпа суйлав пухăвĕ 30 минута, Тарабай ялсоветĕнчи кандидатсен группин пухăвĕ 35 минута кая юлса уçăлнă.

Ворошилов ячĕпе тăракан колхозри пуçламĕш парторганизацин отчетпа суйлав пухăвĕнче отчетлă доклад тăрăх икĕ коммунист тухса каланă. Белов коммунист хăйĕн сăмахĕнче парторганизацин секретарĕ Дадюков юлташ коммунистсенчен большевикла ыйтманнине, парторганизаци колхоза çителĕксĕр ертсе пынине паллă турĕ.

Тарабай ялсоветĕнчи кандидатсен группин пухăвĕнче доклад тăрăх 5 çын тухса каланă. Прениre тухса каланă коммунистсем, сăмахран, «Совет» колхоз председателĕ Долгов, «Радио» колхоз бригадирĕ Степанов, ялсовет исполкомĕн председателĕ Шорников тата ытти юлташсем çакна паллă турĕç: кандидатсен группи колхозсене тата ялсовета кулленхи ĕçре пулăшса пынă. Ялсовет укçа-тенкĕ пухмалли пĕрремĕш квартал планне 106 процент тултарнă, районра иккĕмĕш вырăн йышăннă.

Çак çитĕнӳсемпе пĕрлех кандидатсен группин ĕçĕнче пысăк çитменлĕхсемех пур. Колхозсене çуракине хатĕрленес, единоличниксен хуçалăхĕсене колхоза явăçтарас тата вăрман хатĕрлев планне тултарас ĕçсем çине çителĕксĕр çаврăнса пăхнă. Прениre тухса каланă коммунистсем кандидатсен группи колхоз правленисемпе фермăсенче тата ялсовет исполкомĕнче тасалăхшăн çителĕксĕр кĕрешнине, комсомол организацисене начар ертсе пынине паллă турĕç.

Штанаш ялсоветĕнчи пуçламĕш парторганизацин отчетпа суйлав пухăвĕнче 7 коммунист тухса каланă. Вĕсем пуçламĕш парторганизаци колхоз производствипе сахал интересленни çине кăтартса пачĕç. Парторганизаци фермăсенчи тасалăхшăн, колхозсенче хĕллехи мероприятисен планĕсене тултарассишĕн начар кĕрешнĕ, суту-илӳ ĕçне япăх ертсе пынă. 1940 çулта Штанаш сельповĕ таварçаврăнăш планне тултарайман.

Отчетпа суйлав пухăвĕсенче критикăпа самокритика анлăн сарăлса пычĕç. Отчетпа суйлав пухăвĕсенче парторганизацисен ĕçĕсене лайăхлатма паха сĕнӳсем параççĕ, парторганизацисен ертсе пыракан органĕсене пултаруллă çынсене суйлаççĕ.

М. КУЗЬМИН.

ВКП(б) райкомĕн секретарĕ.

Колхозри пуçламĕш парторганизацин ĕçĕсем

ЙĔПРЕÇ. «Молния» колхозри пуçламĕш парторганизацин иртнĕ отчетпа суйлав пухăвĕнче малашне пĕтĕм ĕçе план тăрăх туса пыма, партин çулти оргăнĕсен тата пуçламĕш парторганизацин решенийĕсене вăхăтра пурнăçласа пыма, парти ретне çĕнĕ членсем хутшăнтарас тата вĕсене политикăллă воспитани парас ĕçе вăйлатма, «Молния» колхоза кăтартуллă колхоз тăвассишĕн коммунистсен тата колхозниксен массине мобилизацилеме хушса хăварнă. Обществăллă организацисене, уйрăмăнах Осоавиахим тата комсомол пуçламĕш организацийĕсене, лайăх ертсе пырса, колхозра оборонăпа физкультура ĕçне лайăхлатма, парти дисциплинине яланах çирĕплетсе пыма татăклă решени йышăнса хăварнă.

«Молния» колхозри пуçламĕш парторганизаци çулталăк хушшинче чылай ĕçсем тунă. Отчетпа суйлав пухăвĕ пулса иртнĕренпе пуçламĕш парторганизаци тăтăшах планпа ĕçлесе пынă. Коммунистсен пухăвĕсем вăхăтра тата ĕçлĕ иртнĕ. Апрелĕн 1-мĕш тĕлне пурĕ 22 пуху иртернĕ. Пухусен протоколĕсене тĕрĕслесе пăхсан, пуçламĕш парторганизаци колхоз производствинчи хуçалăх ĕçĕсемпе хытă интересленни палăрать. Çуракине хатĕрленсе иртерес, акнă тырпула лайăх пăхса ӳстерес, ăна пĕр тăкаксăр пухса кĕртес, çавăн пекех обществăллă выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес тата унăн продуктивлăхне хăпартас ыйтусене коммунистсен пухăвĕсенче час-часах сӳтсе-явнă.

Йышăннă решенисем хут çинче çеç юлман, коммунистсем хăйсем йышăннă решенине пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе тăрăшса ĕçленĕ, халĕ те тăрăшсах ĕçлеççĕ. Çакна иртнĕ çулта колхоз хуçалăхлă ĕçсене ăнăçлăн вĕçлени те лайăх çирĕплетсе парать. Иртнĕ çулта колхоз тĕштырă культурисем тăрăх вăтам шутпа гектартан 15,6 центнер туса илнĕ, пахча-çимĕçсем планпа 11 пин тенкĕлĕх туса илме пăхнă пулсан, 23 пин тенкĕлĕх туса илнĕ. Коммунист В. Михайлов юлташ ертсе пыракан 1-мĕш бригадăри колхозниксем вăтам шутпа гектартан ыраш 16-шар центнер, сĕлĕ 18-шар центнер туса илнĕ. Колхоз выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли плана тултарнă, кашни сăвакан ĕне пуçне вăтам шутпа 1100 литр сĕт суса илнĕ. Халĕ колхозра 4 ферма: ĕне, сурăх, сысна тата чăх-чĕп фермисем.

Тырпул тухăçлăхĕ тата выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхĕ ӳсни колхозниксен ĕçкунĕсем тăрăх тивекен тупăшне те хăпартма пулăшнă. Колхозниксене иртнĕ çулта ĕçкунĕ пуçне тĕштырă 3,6 килограмм, çур литр сĕт, пĕрер тенкĕ укçан валеçсе панă.

Хуçалăх ĕçĕсем колхозра кăçал та начар мар. Халĕ колхозниксем тырпул тухăçне пĕтĕм культурăсем тăрăх пĕлтĕрхинчен 8 процент ытларах ӳстерсе илме палăртса производствăллă план çирĕплетнĕ. Выльăх-чĕрлĕхсен продуктивлăхне хăпартас ĕçре те чылай ĕçсем тунă. Кăçал ĕне ферминчи кашни сăвакан ĕнерен 1300 литртан кая мар сĕт суса илме пăхнă.

ВКП(б) Центральнăй Комитечĕпе СССР Совнаркомĕ кăçалхи мартăн 13-мĕшĕнче «Ялхуçалăх культурисен тухăçлăхне тата выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхне ӳстернĕшĕн Чăваш АСС Республикинчи колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлесси çинчен» йышăннă постановлени çинчен тата вăл постановленине пурнăçа кĕртмелли мероприятисем çинчен Чăваш АССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕпе ВКП(б) Обкомĕн бюровĕ мартăн 24-мĕшĕнче йышăннă постановленине колхозниксем хушшинче лайăх ăнлантарса панă хыççăн, колхозниксен ĕçлес хастарлăхĕ татах та ӳснĕ. Халĕ колхоз çуракине тухма хатĕр. Хĕллехи агромероприятисене лайăх пурнăçланă. Çуракинче кирлĕ вăрлăхсене 264 центнер вырăнне 271 центнер сортласа хатĕрленĕ, вĕсем акма юрăхлă кондициллĕ, уя 2200 лав тислĕк, 1780 лав торф кăларнă, 20 центнер кайăк кĕлĕк тиенĕ, 51 центнер кĕл пухса хатĕрленĕ, фосфорит çăнăхĕ 120 центнер вырăнне 131 центнер, калий тăварĕ 30 центнер вырăнне 40 центнер кӳрсе килнĕ. Агрокружокра 25 колхозник вĕренеççĕ. Çуракинче кирлĕ пулакан машинăсене те пĕтĕмпех юсанă.

Коммунистсем тăрăшнипе колхоз государство умĕнчи обязательствăсене иртнĕ çулта срокрах тултарнă. Кăçал та вăхăтра тултарса пырать. Кăçалхи пĕрремĕш кварталта колхозăн государствăна 501 килограмм аш-какай памалла пулнă пулсан, апрелĕн 1-мĕш тĕлне 515 килограмм панă, сĕт 5041 литр парса çулталăк планне тултарнă, халĕ тата колхозниксемшĕн 800 литр панă.

Вăрман хатĕрлевĕнчи тӳлевлĕ повинность йĕркипе партипе правительство панă боевой заданине те «Молния» колхозри колхозниксем срокрах тултарчĕç. Çак ĕçре те пуçламĕш парторганизацинчи уйрăм коммунистсем: А. Симбирский, Н. Порфирьев, И. Ефремов, В. Новиков юлташсем тăрăшса ĕçлерĕç.

Колхозниксем хушшинче оборонăпа физкультура ĕçĕ лайăх тăрать. Ку ĕçпе Осоавиахим пуçламĕш организацин секретарĕ, коммунист А. Семенов юлташ, тăрăшса ĕçлет. Колхозниксем хушшинче Осоавиахим членĕсен йышĕ ӳссех пырать, хальхи вăхăтра Осоавиахим организацинче 54 член. Иртнĕ виçĕ уйăх хушшинче çĕнĕрен 8 çынна члена илнĕ.

Осоавиахим пуçламĕш организаци пуçарнипе хĕллехи кунсенче кăçал 7 хутчен йĕлтĕрлĕ кросс организациленĕ, 3—15 çухрăмлă походсем иртернĕ, унта 98 колхозник хутшăннă.

Осоавиахим пуçламĕш организацин 2500 тенкĕлĕх наглядлăй пособисем пур. Вĕсемпе вĕренме кăçал 80 сехетлĕ курс организациленĕ иртернĕ. Курсра тата иртнĕ çулхи лагерьте колхозниксем вуншар çын «ВС», «ГТО», «ГСО», «ПВХО» значокĕсен нормине панă. Хальхи вăхăтра осоавиахимовецсен вăйĕпе колхозниксем хушшинче правительство Осоавиахимăн XV лотерейне кăларма ирĕк пани çинчен ăнлантарас ĕç пырать.

Анчах, пуçламĕш парторганизаци хăйĕн ĕçне пĕтĕмĕшпех ВКП(б) XVIII съезчĕн тата XVIII конференцийĕн решенийĕсем тăрăх лайăхлатса çĕнетнĕ теме çук-ха. Пуçламĕш парторганизаци хăйĕн иртнĕ отчетпа суйлав пухăвĕн решенийĕсен чылай пунктисене ку таранччен те пурнăçа кĕртмен.

Иртнĕ отчетпа суйлав пухăвĕнче парти ретне çĕнĕ членсем илессине, вĕсене политикăллă воспитани парассине лайăхлатма хушса хăварнă пулин те, ку ĕçпе парторганизацин секретарĕ Архипов юлташ пачах та интересленмен. Çавна пула ĕнтĕ, отчетпа суйлав пухăвĕ иртнĕренпе, пĕр çулталăк хушшинче пурĕ те пĕр çынна кăна парти членне илнĕ. Кандидатра тăрас стаж иртнисем 4 çын.

Коммунистсене воспитани парасси çителĕксĕр. Кунта пурĕ 14 коммунист. Коммунистсенчен 7-шĕ парти историне кружокра вĕренеççĕ. Кружок организациленни иккĕмĕш çул ĕнтĕ, анчах вĕренекенсем халĕ те «ВКП(б) историйĕн кĕске курсĕн» 4-мĕш сыпăкне кăна çитнĕ. Калас пулать, ку ĕçре ВКП(б) райкомĕн пропагандисчĕ В. Вишневский юлташ та айăплă. Кружокăн занятийĕсем хăшпĕр чухне пропагандист айăпĕпе те вăхăтра пулса иртмеççĕ.

7 коммунист парти историне хăйсем тĕллĕн вĕренме килĕшнĕ. Анчах вĕсем мĕнле вĕреннине никам та пĕлмест. Пуçламĕш парторганизацин секретарĕ Т. Архипов каланă тăрăх, «тăваттăмĕш сыпăкалла çитсе пыраççĕ вĕсем». Парти историне Архипов юлташ хăй те вĕренмест. Иртнĕ кĕркунне пĕртак вĕренкеленĕ те, халĕ пăрахнă.

Пуçламĕш парторганизацин тепĕр çитменлĕхĕ вăл—парти хуçалăхне тирпейлĕ тытманни тата учетпа отчет ĕçне кирлĕ пек организацилеменни.

Колхозра коммунистсем паха примерсем кăтартаççĕ, агитаторсем колхозниксем хушшинче массăллă ăнлантару ĕçне кулленех туса пыраççĕ. Колхозра юлашки çулсем хушшинче тунă çĕнтерӳсем пысăк, анчах вĕсем çинчен пуçламĕш парторганизацин секретарĕ Т. Архипов юлташ нимĕн те пĕлмест, учета илсе пымасть, çавна пула колхозри тата уйрăм коммунистсем тунă паха ĕçсем çинчен пуçламĕш парторганизацинче кирлĕ таран материалсем тупма çук.

Ф. ЗАХАРОВ.

Колхоза çирĕплетессишĕн сахал тăрăшнă

КАЛИНИНО. Партин пуçламĕш организацисенче отчетпа суйлав пухăвĕсем пуçланчĕç.

ВКП(б) райкомĕ çирĕплетнĕ план тăрăх, отчетпа суйлавсем апрелĕн 10-мĕшпе 25-мĕшĕ хушшинче пулса иртеççĕ.

Апрелĕн 10-мĕшĕнче Ямбахтинари «Партизан», Юманайри «Коминтерн» колхозсенчи пуçламĕш парторганизацисенче тата Мăн-Лвăшри кандидат группинче отчетпа суйлав пухăвĕсем пулса иртрĕç. Отчетпа суйлав пухăвĕсенче критикăпа самокритика анлăн сарăлса пырать.

Вăхăт шăп 18 сехет. «Партизан» колхозăн вулав çуртĕнче коммунистсем пурте суйлав пухăвĕ уçăласса кĕтсе лараççĕ.

Пуху уçăлчĕ. Пуçламĕш парторганизацин секретарĕ Л. Матвеев юлташ парторганизацин ĕçĕсем çинчен отчет туса пачĕ. Вăл ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII съезчĕн тата XVIII партконференцин решенийĕсене пурнăçлас тĕлĕшпе коммунистсем мĕнле ĕçлени тата СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральнăй Комитечĕ колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлесси çинчен йышăннă постановленине колхозниксене ăнлантарса пани çинчен тĕплĕн каласа пачĕ.

Агитколлектив 17 çынран тăрать, ăна коммунист И. Семенов юлташ ертсе пырать. Агитаторсене бригадăсем, звеносем, фермăсенче ĕçлекенсем çумне çирĕплетнĕ. И. Семенов, М. Криницкий, С. Ванин, Л. Матвеев агитаторсем лайăх ĕçлеççĕ, вĕсем партипе правительство решенийĕсем çинчен колхозниксене вăхăтра ăнлантарса параççĕ.

Анчах парторганизаци кулленхи агитацилĕ ĕçе производствăллă ыйтусемпе кирлĕ пек çыхăнтарса пымасть-ха. Çавна пула «Партизан» колхоз хуçалăхла ĕçсене пурнăçлассипе кая юлса пырать.

Отчет тăрăх И. Семенов, К. Семенов, И. Кадыков, Максимов юлташсем тухса каларĕç. Вĕсем парторганизаци ĕçĕнчи пысăк çитменлĕхсем пулнине палăртрĕç.

«Партизан» колхоз выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес плана тултарман. Лашасем 105 пуç пулмалла, паянхи куна 96 лаша çеç, ĕнесем 35 пуç вырăнне 27 пуç, сурăх 20 пуç вырăнне 11 пуç кăна пур.

Колхоз паянхи куна та государствăна сӳс-кантăр парса татман, государствăна сӳс-кантăр мĕнчухлĕ памаллине парторганизаци секретарĕ Матвеев юлташ пĕлмест.

Пуху çак çитменлĕхсене пĕтерес тĕлĕшпе конкретлă решенисем йышăнчĕ.

Ф. ЕГОРОВ.

Вулав çурчĕн отчечĕ ВКП(б райкомĕн бюровĕнче

ЭЛЕК. ВКП(б) райкомĕн бюровĕ Писенер ялсоветĕнчи вулав çурчĕн отчетне итлерĕ.

Вулав çурчĕ иртнĕ виçĕ уйăх хушшинче колхозниксем хушшинче 9 каласу тата 11 доклад туса иртернĕ. Вăл докладсемпе каласусене иртернĕ çĕре колхозниксене ытларах явăçтарассишĕн вулав çурчĕ çителĕксĕр ĕçленĕ. Тĕрлĕрен кружоксен ĕçĕсем, драмкружок ĕçĕсĕр пусне, пичех палăрмаççĕ. Стена хаçачĕ йĕркеллĕ тухса тăмасть. Çарпа физкультура ĕçĕ тивĕçлĕ вырăнта мар.

ВКП(б) райкомĕн бюровĕ вулав çуртне, унăн паха ĕçĕсемпе пĕрлех çитменлĕхсене палăртса, малалла мĕнле ĕçлеме кирлине кăтартса хăварчĕ.

ҪУРАКИ УМӖН

Тырпул тухӑҫлӑхӗпе выльӑх-чӗрлӗх продуктивлӑхне ӳстерме пулаҫҫӗ

ҪӖМӖРЛЕ. (**«Чӑваш Коммуни» корр.**). Апрелӗн 13-мӗшӗнче ялсовет тата колхоз председателӗсен, бригадирсемпе ялхуҫалӑх специалисчӗсен районри канашлӑвӗ пулса иртрӗ. Канашлура пӗр ыйту—СССР Совнаркомӗпе ЦК ВКП(б) ялхуҫалӑх культурисен тухӑҫлӑхне тата выльӑх-чӗрлӗх продуктивлӑхне ӳстермешӗн Чӑваш республикинчи колхозниксене ӗҫшӗн хушса тӳлесси ҫинчен йышӑннӑ постановленине сӳтсе яврӗҫ. Ку ыйту тӑрӑх райсовет исполкомӗн председателӗ Носков юлташ доклад туса пачӗ.

— Пирӗн район юлашки ҫулсенче ялхуҫалӑхне аталантарса пырас тӗлӗшпе чылай улшӑнусем турӗ. Иртнӗ ҫулта вӑтамран гектар пуҫне 13,7 центнер тӗштырӑ туса илтӗмӗр, — тет докладчик. Уйрӑм колхозсем татах та паха результатсем кӑтартрӗҫ. Улхаш ялсоветӗнчи «1-ое Мая» колхоз вӑтамран гектар пуҫне пур культурӑсем тӑрӑх та 22 центнер ытла тӗштырӑ туса илнӗ. «Подборное», Ворошилов ячӗпе тӑракан, «Красный Октябрь», «Красная звезда», «Волга», «14 лет Октября», «Комбинат» колхозсем те 15—20-шер центнер туса илнӗ. Кӑмаша ялсоветӗнчи «1-ое Мая» колхозри 2-мӗш бригада (бригадирӗ Тимофеев юлташ) гектартан 38 центнер пӑри туса илме пултарнӑ т. ыт. те.

Ҫак тӗслӗхсем ӗнтӗ районри колхозсем тӑрӑшса ӗҫлесен татах та пысӑкрах тухӑҫлӑ тырпул туса илме пултарнине уҫҫӑнах кӑтартса параҫҫӗ.

Колхоз производствинче малта пыракансене, тӑрӑшса ӗҫлесе паха результатсем кӑтартакансене ӗҫшӗн хушса тӳлени тырпул тухӑҫлӑхне тата выльӑх-чӗрлӗх продуктивлӑхне ӳстерсе пыма хытӑ пулӑшать. Пуриншӗн те паллӑ, ӗҫшӗн хушса тӳлени ҫынна хавхалантарать, вӑл татах та пысӑкрах ҫитӗнӳсем тӑвассишӗн кӗрешет. Анчах ку таринччен пирӗн колхозсенче ӗҫшӗн пурне те пӗр пекех тӳленӗ. Ҫакӑ вара чылай ҫӗрте ӗҫ тухӑҫлӑхне ӳстерсе пыма чӑрмантарнӑ.

Турханти «Комбинат» колхозри Ермолаев юлташ бригади иртнӗ ҫулта гектартан 22 центнер тырӑ туса илнӗ (14 центнер вырӑнне). СССР Совнаркомӗпе ЦК ВКП(б) кӑҫалхи мартӑн 13-мӗшӗнче йышӑннӑ постановлени тӑрӑх ҫав бригадӑри колхозниксем ытти бригадӑри колхозниксенчен ӗҫкунӗ пуҫне 1,6 килограмм тӗштырӑ илме пултарнӑ. Анчах вӗсем пурте пӗр пекех илнӗ т. ыт. те.

Носков юлташ докладӗ тӑрӑх пренире 9 ҫын тухса каларӗҫ. Пурте вӗсем партипе правительство кӑларнӑ постановленине чӗререн ырларӗҫ, кӑҫалхи ҫул тырпул тухӑҫлӑхӗпе выльӑх-чӗрлӗх продуктивлӑхне ӳстерессишӗн хӗрӳллӗн ӗҫлеме пулчӗҫ.

— Партипе правительство колхозниксене ӗҫшӗн хушса тӳлесси ҫинчен йышӑннӑ постановлени пирӗн колхозниксен ӗҫри хастарлӑхне хӑпартрӗ. Халӗ эпир пӗтӗм вӑя ҫуракине тӗплӗн хатӗрленсе, ӑна ӑнӑҫлӑн ирттерес ӗҫ ҫине хуратпӑр,—терӗ «Ударник» колхоз председателӗ Чернов юлташ.—Ҫурхи ӗҫсен планне пур бригадӑсем тӑрӑх та тунӑ, ӗҫ вӑйне ҫирӗплетнӗ. Кашни бригада пӗр-пӗринпе ӑмӑртӑва тухнӑ. Паянхи куна пур бригадӑсенче те ялхуҫалӑх машинисене юсаса ҫитернӗ, вӑрлӑхсене улӑштарса хатӗрлесе хунӑ.

«14 лет Октября» колхоз та ҫуракине пур енчен те хатӗр. Кунта та бригадӑсем ӑмӑртса ӗҫлеҫҫӗ.

Анчах хӑшпӗр колхозсем ҫуракине хатӗрленес тӗлӗшпе тимлӗн ӗҫлени курӑнмасть-ха. «Красноармеец» колхоз председателӗ Ласковенков юлташ колхозри уйрӑм бригадӑсем акана хатӗр марри ҫинчен пӗлтерчӗ. Акӑ 6—7-мӗш бригадӑсенчи лашасем хыткантарах, вӗсене вӑхӑтра тасатмаҫҫӗ, кӳлмелли таврашсем те ҫителӗксӗр, 40 центнера яхӑн йӗтӗн вӑрри ҫитмест т. ыт. те.

Юлашкинчен ВКП(б) райкомӗн секретарӗ Павлов юлташ сӑмах тухса каларӗ. Вӑл уйрӑмӑнах СССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Центральный Комитечӗ мартӑн 13-мӗшӗнче йышӑннӑ постановленин ялхуҫалӑхне аталантарса пырас тӗлӗшпе мӗнле пысӑк вырӑн йышӑнса тӑни ҫинчен каласа пачӗ.

Канашлу участникӗсем кӑҫалхи ҫул тырпул тухӑҫлӑхне тата выльӑх-чӗрлӗх продуктивлӑхне ӳстерес тӗлӗшпе хӑйсем ҫине татӑклӑ обязательствӑсем илчӗҫ, Вӑрнар районне социализмлӑ ӑмӑртӑва чӗнчӗҫ.

Хар. ЛИСИН.

Кӑнтӑр енчи уйхирсенче

Украинӑра, Кавказра тата Вӑтам Азире кӗрхи культурӑсем тӗмеленеҫҫӗ, тунасем кӑларма пуҫлаҫҫӗ. Ҫӗршыври метеорологи станцисем пӗлтернӗ тӑрӑх, кӗрхи культурӑсем лайӑх хӗл каҫни палӑрать. Вӗсем пуринчен ытларах юр айӗнчен лайӑх тухаҫҫӗ.

Ҫурхи культурӑсене акас ӗҫ анлӑн сарӑлса кайнӑ, ҫак ӗҫ пӗлтӗрхинчен хӑвӑртрах тата лайӑхрах пулса пырать. Крымра, Украинӑн чи кӑнтӑр енчи районӗсенче, Кавказра, ир акнӑ тӗштырӑсен калчисем массӑллӑн шӑтса тухнӑ. Вӑтам Азири республикӑсенче ҫурхи культурӑсен калчисем тӗмеленме пуҫланӑ. Калчасене пур ҫӗрте те лайӑх тесе хаклаҫҫӗ.

Молдаван СС Республикинче ир акмалли пучахлӑ культурӑсене акса пӗтернӗ. Плана 110 процент тултарнӑ, Бессарабири колхозсемпе хресченсен хуҫалӑхӗсем кукурузӑна тата кая юлса акмалли ытти культурӑсене акма пуҫланӑ.

Хлопчатнике те пӗлтӗрхинчен нумай маларах акаҫҫӗ. Таджикистанра 47.400 гектар ҫине ҫӗрмамӑк акнӑ, е вӑл пӗлтӗр ҫак вӑхӑт тӗлне акнинчен икӗ хут нумайрах шутланать.

Кӑнтӑр енчи улӑх-ҫарансемпе выльӑх ҫӳретмелли вырӑнсем ҫара курӑкпа витӗннӗ. Украинӑн кӑнтӑр облаҫӗсенче выльӑх кӗтӗвӗсем уя тухнӑ. Казахстанӑн кӑнтӑр пайӗнче ҫарансем ҫинчи курӑк 20—30 сантиметр ҫӳлӗш ӳснӗ. (ТАСС).

Ялхуҫалӑхӗнче малта пыракансен слечӗ

ЭЛӖК. Апрелӗн 13-мӗшӗнче районра ялхуҫалӑхӗнче малта пыракансен слечӗ пулса иртрӗ.

Слет СССР Совнаркомӗпе ЦК ВКП(б) «Ялхуҫалӑх культурисен тухӑҫлӑхне тата выльӑх-чӗрлӗх продуктивлӑхне ӳстермешӗн Чӑваш АСС Республикинчи колхозниксене ӗҫшӗн хушса тӳлесси ҫинчен» йышӑннӑ постановленине тата ҫуракине мӗнле хатӗрленсе ҫитни ҫинчен сӳтсе яврӗ. Элӗк районӗнчи колхозсем 1941 ҫулти ялхуҫалӑх ӗҫӗсене чи лайӑх туса ирттерессишӗн Хӗрлӗ Чутай, Советски, Калинински районсенчи колхозсемпе социализмлӑ ӑмӑртӑва тухрӗҫ. Слетра ҫав районсен представителӗсем те пулчӗҫ.

1940 ҫулта пулнӑ Пӗтӗм Союзри ялхуҫалӑх выставкин участникӗсене слетра свидетельствӑсем пачӗҫ. (**«Чӑваш Коммуни» корр.**).

МТС ҫуракине хатӗр мар-ха

КАНАШ. Кӑҫалхи ҫуракинче машинно-тракторнӑй станцин ҫурхи тырӑсем 39 колхозра акса хӑвармалла.

Ҫуракине кӗске вӑхӑтра тата пысӑк пахалӑхпа ирттерес пулсан, ҫуракине лайӑх хатӗрленсе кӗтсе илни кирлӗ. Анчах та машинно-тракторнӑй станци паянхи куна ҫуракине кирлӗ пек хатӗрленсе ҫитмен.

Машинно-тракторнӑй станцинче пӗтӗмпе 40 трактор. МТС директорӗ каланӑ тӑрӑх, тракторсене пурне те юсанӑ. Тракторсене юсанӑ хыҫҫӑн МТ Станцин старший механикӗ кашни трактора пахалӑх енчен тӗрӗслесе тухнӑ.

Кашни тракторист ҫумне трактор ҫирӗплетнӗ хыҫҫӑн ӗҫ пӗтӗмпех урӑхла курӑнчӗ. Ремонтран тухнӑ тракторсенчен хӑшпӗрисем юсавлӑ мар. Хӑшпӗр тракторсен радиаторӗсем шӑтса пӗтнӗ, шыв ярсанах юхса тухаҫҫӗ, теприсен фарӑсем патне пыракан проводсем татӑк т. ыт. те. Ҫак ҫитменлӗхсене трактористсем тракторсем ҫине ларса участоксене тухма тӑрсан ҫеҫ палӑртнӑ. Кунсӑр пуҫне икӗ тракторӑн подшипникӗсем пӗр-икӗ километр кайсанах пӑрӑнса кайнӑ.

Плугсемпе сеялкӑсене те юсаса пӗтермен. Кӑмрӑк ҫук пирки мастерской ҫак кунсенче ӗҫлеме чарӑнчӗ. Мастерской ӗҫлеменни ялхуҫалӑх машинисене юсассине чарса тӑрать.

Канашпа Шӑхасан районӗсем хушшинче тунӑ социализмлӑ ӑмӑрту договорӗ тӑрӑх, тракторнӑй бригадӑсем валли куҫса ҫӳрекен будкӑсем тумалла, вӑл бригадӑсене музыка инструменчӗсем, шашка-шахмат, хаҫат-журналсем, библиотека тата аптека тупса памалла. Ӑмӑрту договорӗ ҫине МТС директорӗ Кондратьев юлташ та алӑ пуснӑ. Алӑ пуснӑ та, кайран ун ҫинчен мансах кайнӑ.

МТ Станцин пӗтӗмпе 11 тракторнӑй бригада. Вӗсенчен пӗр бригада валли ҫеҫ куҫса ҫӳрекен будка пур, ытти бригадӑсем валли хатӗрлемен. Иртнӗ ҫулсенче тунӑ будкӑсенчен те чылайӗшӗ колхозсен уйӗсенче, ялсенче лараҫҫӗ. Мӗншӗн-ха вӑл будкӑсене паянхи кунччен юсамаҫҫӗ?

— Вӗсене договор тӑрӑх колхозсен юсамалла,—тет МТС директорӗн политика енӗпе ӗҫлекен помощникӗ Андреев юлташ. Ҫапла вара, ҫав ӗҫе тӑвассине МТС—колхозсем ҫине, колхозсем—МТС ҫине шаннӑ. Тракторнӑй бригадӑсем валли хаҫат-журналсем ҫырӑнса илмен, аптека ҫук.

Трактористсем хушшинче политикӑллӑ-массӑллӑ ӗҫ пачах ҫителӗксӗр. Ӑмӑртӑва пуҫарман.

Ф. АНТОНОВ.

Малтанхи утӑмсем

СССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Центральный Комитечӗ 1941 ҫулти мартӑн 13-мӗшӗнче Чӑваш республикинчи колхозниксене ӗҫшӗн хушса тӳлесси ҫинчен постановлени йышӑннӑ хыҫҫӑн Ишлей районӗнчи колхозсем ялхуҫалӑх культурисен тухӑҫлӑхне тата выльӑх-чӗрлӗх продуктивлӑхне ӳстерессишӗн кӗрешес ӗҫе вӑйлатса пыраҫҫӗ.

«Агроном» колхозри колхозниксем кӑҫал вӑтам шутпа кашни гектартан 20 центнер тӗштырӑ, 6 центнер кантӑр вӑрри, 5 центнер кантӑр сӳсӗ туса илессишӗн тӑрӑшса ӗҫлеҫҫӗ. Колхоз ҫуракине хатӗрленсе ҫитнӗ. Акмалли ҫӗр лаптӑкӗсене ҫемҫетме вырӑнти удобренисене, минераллӑ удобренисене планран ирттерсе хатӗрлесе хунӑ.

«Осоавиахим» колхозра вӑтам шутпа гектартан 19 центнер тӗштырӑ туса илессишӗн кӗрешеҫҫӗ. Колхоз 250 центнер минеральнӑй удобренисем кӳрсе килнӗ. «Красные Яуши» колхозра 1-мӗш бригадӑн бригадирӗ Крылов пуҫарнипе инҫетрен 600 лав тислӗк турттарса килнӗ.

Мамӑш ялсоветӗнчи «Коммунист» колхозра выльӑхсене зоотехника тата ветеринари хушнӑ пек пӑхаҫҫӗ. Халӗ кашни ӗнерен талӑкра 8—9 литр сӗт суса илеҫҫӗ. Ку ӗҫӗн пуҫламӗшӗ кӑна. Кашни ӗнерен 1600 литр сӗт суса илме пултаратпӑр,—тет ферма заведующийӗ К. Федоров юлташ.

Таварлӑ сӗт-ҫу ферминче 11 ӗне пӑруланӑ. Пӑрусем пурте сывӑ. Вӗсем мартӑн юлашки ҫурӑйӑхӗнче талӑкра 635-шер грамм хутшӑнса пынӑ. Пӑрусене пӑхакан Е. Смирнова апрель уйӑхӗнче талӑкра 905-шер грамм хутшӑнтарассишӗн кӗрешет. Вӑл пӑрусене пӗтӗмпех сыхласа усраса, йывӑрӑшне ӳстерессишӗн ӗҫленипе апрель уйӑхӗнчех ӗҫшӗн хушса 25 литр сӗт илме тӑрӑшать.

Чаканар ялсоветӗнчи «Ырашпулӑх» колхозра выльӑх-чӗрлӗх продуктивлӑхне ӳстернипе пӗрлех, выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетмелли плана тултарассишӗн тӑрӑшса ӗҫлеҫҫӗ. Таварлӑ сӗт-ҫу ферминче планпа 45 пуҫ пулмалла пулсан, халӗ 52 пуҫа ҫитернӗ. Сурӑх ферминче планпа 20 пуҫ пулмалла, халӗ 26 пуҫ. Сӗт-ҫу фермин заведующийӗ Н. Александров тата 4-мӗш ҫул дояркӑра ӗҫлекен С. Максимова юлташсем вӑтам шутпа кашни ӗнерен 1500 литр сӗт суса илессишӗн, кашни сурӑхран ҫулталӑкра икшер путек илессишӗн кӗрешеҫҫӗ.

С. ГОРЛАНОВ.

Колхоза кӗрекенсем йышланса пыраҫҫӗ

ЭЛӖК. Районра СССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Центральный Комитечӗ «Ялхуҫалӑх культурисен тухӑҫлӑхне тата выльӑх-чӗрлӗх продуктивлӑхне ӳстермешӗн Чӑваш АСС Республикинчи колхозниксене ӗҫшӗн хушса тӳлесси ҫинчен» йышӑннӑ постановленине ӑнлантарса парасси анлӑн сарӑлса пырать.

Вӑл постановлени ҫинчен колхозниксене Урпашри «Хастар» колхозра мартӑн 30-мӗшӗнче, Ҫулавӑҫри «Октябрь» колхозра мартӑн 29-мӗшӗнче ӑнлантарса панӑ.

Ҫакӑн хыҫҫӑн колхозниксен хастарлӑхӗ татах та ӳсрӗ. Колхозниксем халӗ ҫуракине хатӗрленес тӗлӗшпе юлашки ӗҫсене вӗҫлесе пыраҫҫӗ.

Колхозниксене ӗҫшӗн хушса тӳлемелле туни единоличниксен колхоза кӗрес туртӑмне вӑйлатрӗ. Юлашки вӑхӑтра районра колхоза кӗрекенсем йышланса пыраҫҫӗ. Иртнӗ кунсенче пӗр Урпашри «Хастар» колхоза кӑна 8 хуҫалӑх, Ҫулавӑҫри «Октябрь» колхоза 2 хуҫалӑх хутшӑнчӗҫ.

Ив. МОСЕЕВ.

Бригадирсемпе сеяльщиксен канашлӑвӗ

ХӖРЛӖ ЧУТАЙ. Апрелӗн 7-мӗшӗнче колхозсенчи бригадирсемпе сеяльщиксен районри канашлӑвӗ пулса иртрӗ. Канашлура пӗтӗмпе 105 ҫын пулчӗҫ.

Канашлу кӑҫалхи ҫуракине пысӑк пахалӑхпа, агротехникӑллӑ сроксенче ирттересси ҫинчен тата ҫуракинче ялхуҫалӑх машинисемпе туллин усӑ курасси ҫинчен сӳтсе яврӗ. Ку тӗлӗшпе конкретлӑ ӗҫсем туса ирттерме палӑртрӗ.

Н. НИКИТИН.

Европӑри тата Африкӑри вӑрҫӑ

(Вӑрҫӑ ӗҫӗсен дневникӗ)

Балканри фронтра ытларах активлӑ вӑрҫӑ ӗҫӗсем **Югославире** пулса иртнӗ. Германи командованийӗн сводкинче каланӑ тӑрӑх, Германи войскисем Белграда пырса кӗнӗ. Карловац патӗнче (Загребран кӑнтӑр енче) Германи войскисем Итали чаҫӗсемпе пӗрлешнӗ. Итали сводкинче каланӑ тӑрӑх, Адриатика тинӗсӗн ҫыранӗнче итальянецсем Сенья патӗнчен иртсе кайнӑ. Цара районӗнче Итали войскисем Бенковаца, Сеструнь, Иж, Бир утравӗсене туртса илнӗ, Книнри чугунҫул узелӗ ҫинче наступлени туса пыраҫҫӗ. Итали войскисем ҫавӑн пекех Улян утравне туртса илнӗ. Ассошиэйтед пресс агентствин Лондонри корреспонденчӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, Морава юханшывӗн икӗ ҫыранӗнче те, Белградран кӑнтӑр-хӗвелтухӑҫ енче, Югослави войскисем Германи чаҫӗсене хирӗҫ контратакӑсем тунӑ. Ытти чылай секторсенче Югослави войскисем нимӗҫсен атакисене сирсе янӑ. Кӑнтӑр Югославире, тесе пӗлтерет Рейтер агентстви, Германи войскисен Суха Река патнелле чакмалла пулса тӑнӑ (Скоплерен ҫурҫӗр-хӗвеланӑҫ еннелле 40 миляра). Ҫавӑн пекех Топола ялӗ патӗнче те (Белградран 20 миляра) Германин бронетанковӑй чаҫӗсене малалла кайма чарса лартнӑ. Ассошиэйтед пресс агентствин Лондонри корреспонденчӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, Топола ялӗ патӗнче югославсем, Германи вӑйӗсене Германин ытти чаҫӗсенчен уйӑрса янӑ. Фронтӑн пур участокӗсенче те ҫапӑҫакан енсен активлӑхӗ палӑрнӑ. Германи авиацийӗ Сараево хули ҫине уйрӑмах хаяррӑн бомбӑсем пырса пӑрахнӑ. Англин Грецири сывлӑш-ҫар вӑйӗсен командованийӗ кӑларнӑ коммюникере каланӑ тӑрӑх, Англи авиацийӗ Германи колоннисем ҫине пыра-пыра тапӑнать.

Фронтӑн Грецири участокӗнче, грексен оборонин тӗп линийӗ умӗнче, Германи войскисем Грецине Англи чаҫӗсемпе тӗл пулнӑ. Офи (Гавас) агентстви Афины хулинчен пӗлтернӗ тӑрӑх, Адриатика тинӗсӗ патӗнчен Салоники заливӗ патне ҫити хушӑра Англипе Греци войскисем оборонӑн тӗреклӗ линине йышӑнса тӑраҫҫӗ. Хальхи вӑхӑтра Германипе Англи-Греци чаҫӗсем хушшинчи тӗп ҫапӑҫусем Битольпа Флорина хушшинче (Грецин ҫурҫӗр пайӗнче) пыраҫҫӗ. Ассошиэйтед пресс агентствин Афины хулинчи корреспонденчӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, апрелӗн 1[illegible]-мӗшӗнче Грецин ҫурҫӗр пайӗнче Греципе Англин малти отрячӗсем Германи войскисен пысӑк мар икӗ атакине сирсе янӑ. Рейтер агентстви ҫапла пӗлтерет: Грецин ҫурҫӗр чиккинче, паллӑ Монастир ущельинче Греци чаҫӗсем Германи танкӗсен колоннине, мотоциклистсемпе пехота отрячӗсене ҫӗмӗрсе тӑкнӑ.

Авиаци те чылаях активлӑ кӗрешнӗ. Германи командованийӗн сводкинче каланӑ тӑрӑх, Германи самолечӗсем Пирея портӗпе Саламис гаванӗ ҫине татах тепӗр хут пырса тапӑннӑ. Ҫавӑн пекех Грецири ытти чылай пунктсем ҫине те бомбӑсем пырса пӑрахнӑ.

Итали командованийӗн сводкинче каланӑ тӑрӑх, Албанире Италин 11-мӗш ҫарӗ Корча районӗнче (Греципе Албани чиккинчен инҫех мар вырӑнта) малалла кайса пырать. Скутари патӗнчен ҫурҫӗр енче (Ҫурҫӗр Албанире) Итали чаҫӗсем Югослави войскисен атакине сирсе янӑ. Юнайтед пресс агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, Албанире Югослави войскисем малаллах кайса пыраҫҫӗ. Тӗрӗслесе пӗлмен сведенисем тӑрӑх, тенӗ пӗлтерӳре, Албанире Югослави войскисем Тирана патӗнчен 20 миляра тӑраҫҫӗ, Центральнӑй Албанире итальянецсене хупӑрласа илес тесе, Дураццо патне ҫитме тӑрӑшаҫҫӗ.

Мальта утравӗ ҫинчи аэродромсемпе порт сооруженийӗсем ҫине ҫӗнӗрен бомбӑсем пырса пӑрахнӑ.

* * *

Англипе Германи хушшинчи фронтра кӑштах лӑпкӑ тӑни палӑрать. Иртнӗ икӗ кун хушшинче Германин хӗҫпӑшаллӑ вӑйӗсем пуринчен ытларах тинӗс ҫинче кӗрешнӗ. Германи командованийӗн сводкинче каланӑ тӑрӑх, Исланди ҫыранӗсем ҫывӑхӗнче Англин суту-илӳ тумалли темиҫе суднине путарнӑ тата сиен кӳнӗ. Англин пӗр крейсерне пӗтерсе тӑкнӑ. Ыран апрелӗн 14-мӗш тенӗ чух ҫӗрле Германи бомбардировщикӗсем Англин кӑнтӑр-хӗвелтухӑҫ ҫыранӗнче вырнаҫса тӑракан портсен сооруженийӗсем ҫине пырса тапӑннӑ.

Ыран апрелӗн 13-мӗш тенӗ чух ҫӗрле, тесе пӗлтерет Рейтер агентстви, Англи бомбардировщикӗсен соединенийӗсем Германи линкорӗсем пытанса тӑракан Брестри тинӗс-ҫар бази ҫине пырса тапӑннӑ. Ҫавӑн пекех подводнӑй лодкӑсен Лорианри бази ҫине тата Мериньякри (Бордо ҫывӑхӗнче) аэродром —«Фокке-Вульф» йышши тӑватшар моторлӑ бомбардировщиксен тӗп бази ҫине бомбӑсем пырса пӑрахнӑ. Апрелӗн 13-мӗшӗнче кӑнтӑрла Англи самолечӗсем Голландипе Германи ҫыранӗсем патӗнче Германин тӗрлӗ суднисене атакӑланӑ. Ыран апрелӗн 14-мӗш тенӗ чух ҫӗрле Англи бомбардировщикӗсем Мериньякри аэродром ҫине татах тепӗр хут пырса тапӑннӑ. Ҫавӑн пекех Бордори доксем ҫине те бомбӑсем пӑрахнӑ.

Англипе Италин **Ҫурҫӗр Африкӑра** кӗрешекен войскисем, Германи командованийӗн сводкинче каланӑ тӑрӑх, Тобрука хупӑрласа илнӗ тата Киренаикӑн хӗвелтухӑҫ чиккинче вырнаҫса тӑракан Бардия портне туртса илнӗ. Ҫавӑн пекех тата Капуццо фортне тата Египет территорийӗсенче вырнаҫса тӑракан Соллум пунктне туртса илнӗ. Рейтер агентствин корреспонденчӗ Каиртан пӗлтернӗ тӑрӑх, хальхи вӑхӑтра Соллум патӗнче тата Тобрук районӗнче ҫапӑҫусем пыраҫҫӗ. Итали сводкинче ҫапла каланӑ: Англин Тобрукри гарнизонӗ хирӗҫ тӑма пӑрахман-ха. Англин Ливире кӗрешекен войскисем, тесе пӗлтерет Англири «Дейли экспрес» хаҫатӑн Каирти корреспонденчӗ, вӑйлӑ ҫапӑҫусене хатӗрленеҫҫӗ. Англи войскисем сӑртлӑ-туллӑ Джебель Эль Акдар районӗнче пӗр ҫӗрелле пухӑнаҫҫӗ. Италипе Германи вӑйӗсем те ҫавӑнталлах туртӑнаҫҫӗ.

Англин Ҫывӑхри Хӗвелтухӑҫӗнчи сывлӑш вӑйӗсен командованийӗ кӑларнӑ коммюникере каланӑ тӑрӑх, Киренаикӑра Англи самолечӗсем противник позицийӗсемпе аэродромӗсем ҫине пырса тапӑннӑ. Германипе Итали войскисен мотомеханизированнӑй колонни Тобрука хирӗҫ атака тума шутланӑ, анчах та ӑна бомбӑсем пырса пӑрахса салатса янӑ.

Хӗвелтухӑҫ Африкӑра тӗп ҫапӑҫусем Абиссинире сарӑлса пыраҫҫӗ. Англи командованийӗ кӑларнӑ коммюникере ҫапла кӑтартса панӑ: Абиссинири фронтсенче Англи войскисем каялла чакса каякан итальянецсен чаҫӗсене малалла хӑваласа пыраҫҫӗ. Англи войскисем, тесе ҫырать Рейтер агентствин корреспонденчӗ, хальхи вӑхӑтра Итали ҫарӗнче сыхланса юлнӑ чаҫсене хупӑрласа илес тӗлӗшпе ӗҫлеҫҫӗ. Италин ҫав чаҫӗсем Аддис-Абеба патӗнчен тӗрлӗ еннелле каялла чакса пыраҫҫӗ. Италин тӗп вӑйӗсем, тесе пӗлтерет корреспондент, Джимма районӗнче (Аддис-Абеба патӗнчен кӑнтӑр-хӗвеланӑҫ енче) пӗр ҫӗрелле пухӑнаҫҫӗ, ҫак районра татӑклӑ ҫапӑҫу пулса иртмелле, тесе шутлаҫҫӗ.

Апрелӗн 14-мӗш. (ТАСС).

УКЕРЧӖК ҪИНЧЕ: Чӑвашсен ялхуҫалӑх институтӗнчи комсомолкӑсем гимнастикӑллӑ ӑмӑртусенче. К. Бабаев фото-ӳкерчӗкӗ.

Чӑваш АСС Республикинчи МТС-сем тракторсене мӗн чухлӗ юсанине кӑтартакан СВОДКА

(1941 ҫ. апрелӗн 10-мӗшне, процентпа)

МТС ячӗсем	Капитальн. ремонт	Текущий ремонт	Пӗтӗмпе
Улатӑр	91,6	61,6	69,7
Элӗк	100	100	100
Вӑрнар	100	100	100
Йӗпреҫ	100	100	100
Ишлей	90,4	96,9	94,3
Канаш	100	100	100
Куславкка	100	100	100
Комсомольски	100	100	100
Красноармейски	100	84,2	88,8
Хӗрлӗ Чутай	100	100	100
Кувакино	100	100	100
Сӗнтӗрвӑрри	83,3	100	95,7
Первомайски	100	100	100
Пӑрачкав	100	100	100
Сӗнтӗр	100	100	100
Вӑрмар	100	100	100
Ҫӗрпӳ	100	77,5	84,4
Шупашкар	100	100	100
Чкаловски	100	95,5	98,0
Шӑмӑршӑ	100	100	100
Шӑхасан	100	100	100
Ҫӗмӗрле	100	100	100
Етӗрне	72,7	86,9	82,3
Тӑвай	86,6	100	95,4
Елчӗк	100	100	100
Республикипе	97,5	95,8	96,2

—○—

Мартин Андерсен Нексе Уралти шкул ачисем патне янӑ ҫыру

Уралти пионерсем тата шкул ачисем хӑйсен крайӗн авалхи пурнӑҫӗпе хальхи пурнӑҫӗ ҫинчен кӗнеке ҫырма йышӑннӑ. Свердловск, Молотов тата Челябинск облаҫӗсенче ачасем нумай курса ҫӳренӗ, ватӑ ҫынсен калавӗсене ҫырса илеҫҫӗ, фольклор, фотографисем пухаҫҫӗ, ӳкерчӗксем тӑваҫҫӗ, походсемпе экскурсисенче ҫӳренӗ чух мӗн курнисене ҫырса хураҫҫӗ. Кӗнеке авторӗсем хӑйсен шухӑшӗсем ҫинчен Мартин Андерсен Нексене ҫырса пӗлтерме шут тытнӑ. Данири паллӑ писатель хӑйӗн Совет Союзӗнчи ҫамрӑк тусӗсен пуҫарӑвне хӗрӳллӗн ырланӑ, вӗсене хаклӑ канашсем панӑ. «Сирӗншӗн эпӗ ҫавтери савӑнатӑп, — тесе ҫырать Нексе Уралти ачасем патне, — сав ӗҫе хам тунӑ пекех савӑнатӑп». Писатель ачасене кулленхи чаплӑ пурнӑҫ ҫинчен уҫҫӑн каласа паракан кӗнеке ҫырма чӗнет, ҫав пурнӑҫа «Совет Союзӗнче эсир ҫӗр чӑмӑрӗ ҫинче пирвайхи хут пуриншӗн те ҫӗнтерсе илнӗ», тесе ҫырать.

Ҫакӑ вӑл иртнӗ ҫул вӗҫӗнче пулнӑ. Хальхи вӑхӑтра ССР Союзӗнчи Совет Писателӗсен Союзӗ Нексеран ҫыру илчӗ. Ҫак ҫыру вӑл — Уралти ачасен хӑйсен кӗнеки валли мӗн те пулин ҫырса пама ыйтса янӑ ҫыру ҫине Нексе панӑ ответ. «Хӑйсен тӑван ҫӗршывӗ ҫинчен кӗнеке ҫырас ӗҫре Уралти пионерсемпе шкул ачисем ҫавӑн пек ҫитӗнӳсем туни ҫинчен пӗлме мана питех те хавасла, — тесе ҫырать Нексе. — Мана ӗҫ мӗнле пыни ҫинчен пӗлтерсе тӑнӑшӑн тавтӑватӑп. Ҫакӑ вӑл пысӑк кӗнеке, тата, эпӗ иккӗленместӗп, интереслӗ кӗнеке пулӗ. Вӑл тӗнчери пӗртен-пӗр кӗнеке пулӗ. Эпӗ пӗлнӗ тӑрӑх, ҫӗршыври ҫамрӑксем хӑйсем ҫине ҫавӑн пек задачӑна пирвайхи хут илнӗ-ха. Ҫитӗнӳсем тума сунатӑп. Ачасем манран мӗн те пулин илесшӗн пулни мана питӗ савӑнтарать, — вӗсене хамӑн асаилӳсенчен пысӑк мар сыпӑк — «Шурӑ кайӑк» ятлӑ сыпӑк ярса паратӑп. Хамӑн ҫамрӑк тусӑмсене пурне те пӗтӗм чӗререн саламлатӑп».

Хальхи вӑхӑтра Нексен ача чухнехи пурнӑҫӗ ҫинчен ҫырнӑ автобиографиллӗ сыпӑка — «Шурӑ кайӑк» сыпӑка вырӑсла куҫараҫҫӗ, ҫак кунсенче ӑна Свердловска яраҫҫӗ.

—○—

Ипподром аслӑланса пырать

Чӑваш АССР Ҫӗрӗҫ Халӑх Комиссариачӗ республикӑри ипподрома аслӑлатма палӑртнӑ. Кӑҫал унта лашасене ҫуллахи вӑхӑтра усрама ҫӗнӗрен 17 вите тумалла. Ипподромӑн пурӗ 60 вите пулать.

Ипподромра водопровод тӑваҫҫӗ. Ҫӗнӗрен суртйӗрсем тума палӑртнӑ. Ипподрома пӗтӗмпех симӗслетеҫҫӗ. Чейҫырли, хурлӑхан, хӑмла ҫырли т. ыт. йывӑҫсем лартса ӳстермелле.

Комсомолецсен гимнастикӑллӑ ӑмӑртӑвӗсем

ГТО значокӗн нормисене параҫҫӗ

СӖНТӖР. Комсомолецсен гимнастикӑллӑ ӑмӑртӑвӗсем районри пуҫламӗш организацисенче анлӑн сарӑлса пыраҫҫӗ. Ӑмӑртӑва районӗпе 875 ҫын хутшӑннӑ. Комсомолта тӑман ҫамрӑксем те ӑмӑртусене активлӑн хутшӑнаҫҫӗ.

Районри колхоз шкулӗнче ӑмӑртӑва 11 группа хутшӑннӑ. Вӑл группӑсенче комсомолта тӑман ҫамрӑксем 50 ҫынна яхӑн шутланаҫҫӗ.

Колхозсенчи ҫамрӑксем хушшинче гимнастика тӑвасси йӑлана кӗрсе пырать. Ӑмӑртӑва хутшӑннӑ хыҫҫӑн комсомолецсем кашни кунах ирхине хӑйсем тӗллӗн зарядка тӑваҫҫӗ. Кашмашри «Свобода», Юнгӑри «Новая Юнга» колхозсенчи ҫамрӑксем гимнастика упражненийӗсене аван вӗренсе ҫитнӗ. Вӗсем ГТО значокӗн нормисене параҫҫӗ.

Мӑн Сӗнтӗрти вӑтам шкулта вӗренекенсем те гимнастикӑллӑ ӑмӑртусене лайӑх хатӗрленнипе кӗтсе илчӗҫ. Унта комсомолецсем пурте ӑмӑртӑва хутшӑннӑ, пурӗ 7 группа организациленӗ. Ҫак группӑсем зарядка упражненийӗсен нормисене пачӗҫ. Комисси комсомолецсен ӗҫне отлично хак пачӗ. Ҫавӑн пекех вӗсем бум тӑрӑх утма, шӑчӑ тӑрӑх хӑпарма та аван хӑнӑхса ҫитнӗ.

Хӑшпӗр колхозсенче ӑмӑртӑва паянхи кунччен те хутшӑнман. Шатракасси ялсоветне кӗрекен «Идея» колхозра (комсорг Анисов юлташ), «Наука» колхозра (комсорг Герасимов юлташ) уйрӑмах ҫителӗксӗр ӗҫлеҫҫӗ. Калайкасси ялсоветне кӗрекен «Гигант» колхозри пуҫламӗш организацинче ӑмӑртӑва пӗр группа та хутшӑнман.

ВЛКСМ райкомӗнче ӗҫлекенсен колхозсенчи пуҫламӗш организацисенче ытларах пулмалла. Гимнастикӑллӑ ӑмӑртусене кашни комсомолецӑн хутшӑнмалла.

С. НАЛИМОВ.

„Медик“ спорт обществинче

Шупашкарти «Медик» спорт обществи 1938 ҫултанпа ӗҫлет. Ҫак хушӑра общество хӑй ӗҫӗсемшӗн 14 грамота, 5 диплом, 3 вымпел т. ыт. те илнӗ.

Апрелӗн 6-мӗшӗнче гимнастикӑллӑ ӑмӑртусене «Медик» обществинчен 396 ҫын хутшӑннӑ. Ӑмӑртура больницӑри коллектив мала тухнӑ. Шкулсенчи коллективсенчен акушерски тата фармацевтически шкулти Лисина, Блинова, Петрова юлташсен группипе малта пыраҫҫӗ. Унта спортзалсене плакатсемпе тата тӗрлӗ лозунгсемпе лайӑх илемлетнӗ. Ҫавӑн пекех спорт хатӗрӗсем те ҫителӗклӗ.

„Коварство и любовь“ постановкӑна лартса параҫҫӗ

Паян Чӑвашсен Государство Академи театрӗнче «Коварство и любовь» постановкӑна лартса параҫҫӗ. Спектакльте театрти паллӑ артистсем выляҫҫӗ. Президент рольне — В. С. Осипов, Фердинант — М. П. Аленцев, Вурм—П.А. Козлов, Гофмаршал фон-Кальба—Г. А. Гусев, Миллер — Н. И. Петерухин, Миллер арӑмӗ — М. М. Тихонова, Мильфорт — Е. И. Об[illegible]енская, Луиза, Миллер хӗрӗ — В. [illegible] Гудкова артистсем выляҫҫӗ.

Спектакле лартаканӗ главнӑй режиссер М. С. Бурмистров. Художникӗ — Б. А. Архангельский.

Лекцисем

Паян, апрелӗн 16-мӗшӗнче, ВКП(б) Шупашкар горкомӗн парткабинетӗнче политэкономи ҫинчен вулакан лекцисен циклне итлекенсем валли **«Земельная рента. Развитие капитализма в сельском хозяйстве»** темӑпа тӳлевлӗ лекци пулать. Лектор — **Железнов** юлташ.

Лекци каҫхине 8 сехетре пуҫланать.

* * *

Ыран, апрелӗн 17-мӗшӗнче, ВКП(б) Шупашкар горкомӗн парткабинетӗнче **«Пасха и ее происхождение»** темӑпа публичнӑй лекци пулать. Лектор — **Сютруков** юлташ.

Лекци каҫхине 8 сехетре пуҫланать.

ПАРТКАБИНЕТ.

Атӑл ҫинче

Атӑл шывӗ юлашки талӑк хушшинче 16 сантиметр хушӑннӑ.

Шыв горизончӗ 118 сантиметра ҫитнӗ.

Ответлӑ редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСӖ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом Печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторӑн—0—67, редактор заместителӗн—3—97, редакци секретарӗн — 4—40, пропаганда пайӗн —4—97, парти пурнӑҫ пайӗн — 7—97, экономика пайӗн — 0—88, ҫырусемпе рабселькорсен пайӗн—2—30 «Ӗҫхӗрарӑмӗ» журналӗн—3—23, «Ленин ҫулӗпе» журналӗн 0—85, издательство конторин—0—23.
НТ 2966
Гор. Чебоксары, типографи № 1 Управлении издательств и полиграфии при СНК ЧАССР Заказ № 227. ф. 6. 58 84 п. л.